

Liikennekasvatus on osa arkea

– alle kouluikäisten lasten kanssa työskentelevien ammattilaisten näkemyksiä ja kokemuksia liikennekasvatuksesta

Ida Maasalo



Ida Maasalo

Liikennekasvatus on osa arkea

– alle kouluikäisten lasten kanssa työskentelevien ammattilaisten näkemyksiä ja kokemuksia liikennekasvatuksesta

Liikenneturvan selvityksiä 1/2022

Liikenneturva

Helsinki

2022

Kannen kuva: Nina Mönkkönen/Liikenneturva

Verkkajulkaisu pdf (www.liikenneturva.fi)

ISSN: 2341-8052

ISBN: 978-951-560-246-6 (pdf)

Tiivistelmä

Turvallisen liikennekäyttäytymisen perusteet rakennetaan varhaislapsuudessa. Suunnitelmallinen ja pitkäjänteinen varhaiskasvatus tukee lasten turvallisten toimintatapojen muodostumista. Pieniin lapsiin kohdistuvassa liikenneturvallisuustyössä on tärkeää pyrkiä vaikuttamaan myös lasten huoltajiin, joilla on suuri vaikutus lasten asenteiden muodostumiseen. Tässä raportissa selvitettiin alle kouluikäisten lasten kanssa työskentelevien ammattilaisten näkemyksiä ja kokemuksia liikennekasvatuksesta.

Raportin pohjana on Liikenneturvan toteuttama kysely, johon vastaisi 714 alle kouluikäisten lasten kanssa työskentelevää ammattilaista. Kyselyssä kartoitettiin varhaiskasvatuksessa toteutettavaa liikennekasvatusta ja millaisten tekijöiden koetaan tukevan sitä. Lisäksi selvitettiin näkemyksiä yhteistyöstä huoltajien kanssa.

Kyselyyn vastanneista suurin osa koki liikennekasvatuksen tärkeäksi osaksi työtään.

Kuitenkin vain melko harva toteutti liikennekasvatusta suunnitelmallisesti ja pitkäjänteisesti.

Liikennekasvatuksen toteuttamista koettiin eniten hankaloittavan sopivien materiaalien ja ajan puute.

Toimivaksi ja lapsia innostavaksi liikennekasvatukseksi koettiin käytännönläheisyys ja oikeassa

liikenneympäristössä tapahtuva harjoittelu. Lisäksi lapsilähtöisyys, sekä erilaisten leikkien ja pelien

hyödyntäminen nähtiin tärkeiksi.

Lähes kaikki vastanneet kokivat liikennekasvatuksen tehokkaimmaksi, kun se tapahtuu yhteistyössä kotien kanssa. Vastaajista vain harvat kokivat, että erilaisista liikenneturvallisuusteemoista puhuminen huoltajien kanssa ei kuuluisi heille ollenkaan. Kuitenkin vain noin joka kolmas vastanneista ilmoitti, että toimipisteessä viestitään huoltajille liikenneturvallisuudesta säännöllisesti. Lähes puolet vastanneista ei ollut keskustellut kodeissa annettavan liikennekasvatuksen merkityksestä koskaan. Vain noin neljännes ottaisi puheeksi, jos näkisi huoltajan käyttäytyvän liikenteessä epäturvallisesti.

Tulosten perusteella sekä kokemus toimipisteen johdon tuesta että liikennekasvatuksen huomioiminen yksikön omassa pidempiaikaisessa toimintasuunnitelmassa, vaikuttivat myönteisesti sen toteuttamiseen: liikennekasvatus koettiin useammin tärkeäksi osaksi työtä sekä sitä myös käytännössä koettiin toteutettavan suunnitelmallisemmin, useammin ja lapsilähtöisemmin. Lisäksi tällöin liikenneturvallisuudesta viestittiin huoltajille säännöllisemmin ja liikennekasvatuksesta keskusteltiin esimerkiksi vanhempainilloissa useammin.

Alle kouluikäisten lasten kanssa työskentelevät ammattilaiset ovat tärkeässä roolissa lapsen kasvaessa turvallisesti tienkäyttäjäksi. Suunnitelmallinen, johdonmukainen ja säännöllinen liikennekasvatus parantaa lasten liikenneturvallisuutta lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Tämän raportin tulosten perusteella toimipisteen johdon tuki, ja liikennekasvatuksen huomioiminen yksikön pidempiaikaisissa suunnitelmissa, ovat tärkeitä vaikuttavan liikennekasvatuksen varmistamiseksi.

Alkusanat

Tässä raportissa selvitettiin alle kouluikäisten lasten kanssa työskentelevien ammattilaisten näkemyksiä ja kokemuksia varhaiskasvatuksessa toteutettavasta liikennekasvatuksesta. Raportin pohjana on kysely, johon vastasi yli 700 ammattilaista. Lämpimät kiitokset kaikille kyselyyn vastanneille ja myös aineistonkeruuseen osallistuneille liikenneturvalaisille ympäri Suomen!

Suuret kiitokset kyselyn laatimisessa mukana olleille Meeri Sorjoselle, Ari-Pekka Elovaaralle, Heli Lintamolle ja Leena Pöystille. Kiitokset myös kaikille raporttia kommentoineille, erityisesti Juha Valtoselle ja Petra Ruonakoskelle!

Sipoossa 7.2.2022

Ida Maasalo

Sisällysluettelo

1 Johdanto	1
2 Menetelmät	3
2.1 Osallistujat	3
2.2 Kyselyn rakenne ja sisältö.....	3
2.3 Tulosten analysointi.....	3
3 Tulokset	5
3.1 Näkemykset liikennekasvatuksesta	5
3.1.1 Näkemykset liikennekasvatuksesta suhteessa ammattiryhmään ja työskentelypaikkaan	6
3.1.2 Näkemykset liikennekasvatuksesta suhteessa johdon tukeen	7
3.1.3 Millaisten tekijöiden koetaan hankaloittavan liikennekasvatuksen toteuttamista	8
3.1.4 Millainen liikennekasvatus koetaan toimivaksi ja lapsia innostavaksi.....	11
3.1.5 Eriytyistä tukea tarvitsevien lasten liikennekasvatus	12
3.2 Tietämys liikennekasvatuksen kirjauksista varhaiskasvatussuunnitelmissa ja liikennekasvatuksen rooli omassa suunnitelmassa.....	13
3.2.1 Tietämys kirjauksista valtakunnallisissa suunnitelmissa ja liikennekasvatuksen huomioiminen omassa suunnitelmissa suhteessa ammattiryhmään ja työskentelypaikkaan	14
3.2.2 Näkemykset liikennekasvatuksesta suhteessa liikennekasvatuksen huomioimiseen omassa toimintasuunnitelmassa	14
3.3 Kuinka usein liikenneturvallisuusteemoja käsitellään lasten kanssa	15
3.3.1 Liikennekasvatusteemojen käsittelyn toistuvuus suhteessa johdon tukeen ja liikennekasvatuksen huomioimiseen omassa toimintasuunnitelmassa	16
3.3.2 Liikennekasvatusteemojen käsittelyn toistuvuus suhteessa ammattiryhmään ja työskentelypaikkaan.....	17
3.4 Millä tavoin liikenneturvallisuusteemoja käsitellään lasten kanssa.....	17
3.5 Eri liikennekasvatussisältöjen tärkeys	19
3.6 Näkemykset yhteistyöstä huoltajien kanssa	20
3.6.1 Näkemykset yhteistyöstä huoltajien kanssa suhteessa johdon tukeen ja liikennekasvatuksen huomioimiseen omassa toimintasuunnitelmassa	21
3.6.2 Näkemykset yhteistyöstä huoltajien kanssa suhteessa ammattiryhmään ja työskentelypaikkaan.....	23
3.7 Huoltajien kanssa käsiteltävät liikenneturvallisuusteemat	24
3.7.1 Huoltajien kanssa käsiteltävät teemat suhteessa ammattiryhmään ja työskentelypaikkaan	25
3.8 Millaiset havaitut riskitekijät otetaan puheeksi huoltajien kanssa	25
3.8.1 Millaiset havaitut riskitekijät otetaan puheeksi huoltajien kanssa suhteessa ammattiryhmään ja työskentelypaikkaan	26
3.9 Millaiset asiat on koettu haastaviksi ottaa puheeksi huoltajien kanssa ja milloin olisi kaivattu tukea	27
4 Johtopäätökset	31
4.1 Näkemykset ja kokemukset liikennekasvatuksesta.....	31
4.2 Yhteistyö huoltajien kanssa	33
Lähteet	35
Liite 1	37
Liite 2	38
Liite 3	39
Liite 4	40

1 Johdanto

Liikenteessä tarvittavien turvallisten asenteiden ja toimintatapojen pohja luodaan varhaislapsuudessa. Varhaiskasvattajat ovat tärkeässä roolissa edistämässä lasten liikenneturvallisuutta. Tässä raportissa kartoitettiin kyselyllä alle kouluikäisten lasten kanssa työskentelevien ammattilaisten näkemyksiä ja kokemuksia liikennekasvatuksesta. Kyselyssä selvitettiin, millainen liikennekasvatus koetaan toimivaksi ja toisaalta millaiset tekijät hankaloittavat sen toteuttamista. Erityinen mielenkiinto oli selvittää ammattilaisten näkemyksiä huoltajien kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Raportin tuloksia tullaan hyödyntämään esimerkiksi kehittäessä varhaiskasvattajille entistä vaikuttavampia liikennekasvatusmateriaaleja ja koulutuksia.

Tutkimusten mukaan varhaiskasvatuksella on myönteinen vaikutus lasten kognitiiviselle kehitykselle (Burger, 2010). Laadukas liikennekasvatus antaa lapsille valmiuksia kasvaa liikkujaksi, joka osaa ja haluaa käyttäytyä liikenteessä turvallisesti. Myös valtakunnallisissa varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen perusteissa korostetaan turvallisuuden liittyvien taitojen tärkeyttä. Turvallinen käyttäytyminen liikenteessä on tärkeä osa laaja-alaisia itsestä huolehtimisen ja arjen taitoja.

Varhaiskasvatuksessa harjoitellaan lähiliikenteessä liikkumista ja turvalliseen liikkumiseen liittyviä sääntöjä ja tapoja. Tavoitteena on tukea lasten turvallisuuden tunnetta, antaa heille valmiuksia pyytää ja hakea apua sekä toimia turvallisesti erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä.

Varhaiskasvatuksen suunnitelman perusteet 2018, s 48–49

Alle kouluikäinen lapsi tarvitsee liikenteessä liikkuaan vielä aikuisen tukea ja valvontaa. Lapsen kykyyn toimia liikenteessä vaikuttavat sekä kognitiivisen prosessoinnin kehittymättömyys että kokemattomuus liikenteestä (esim Barton ym., 2012). Erityisesti turvallisten tienylityspaikkojen valinta ja tien ylittäminen on vielä nuorelle lapselle haastavaa (Schwebel ym., 2014). Turvallisessa tien ylityksessä tarvitaan monia eri tekijöitä, kuten tarkkaavaisuutta, havainnointi- ja ennakoitokykyä sekä motorisia taitoja. Tarkasti arvioitu ajoneuvojen etäisyys ja nopeus suhteessa omaan liikkumisvahtiin on olennaista, jotta turvallinen tienylitys on mahdollista. Nuoret lapset eivät kuitenkaan vielä kovin hyvin osaa arvioida mihin liikenneympäristön asioihin olisi tärkeää kiinnittää huomiota (Foot ym., 1999). Tutkimusten mukaan tienylitystilanteissa lapset eivät usein katso liikennettä ollenkaan tai katsoivat sitä väärään suuntaan (esim Zeedyk ym., 2002, Thomson, 1996). Runsas ja johdonmukainen harjoittelu edistää todennäköisesti lapsen kykyä turvalliseen tienylitykseen. On kuitenkin epäselvää, kuinka paljon harjoittelua tarvitaan ja miten yksilölliset erot vaikuttavat aikuisten tasolla olevien kykyjen saavuttamiseen (esim. Schwebel ym., 2019).

Alle kouluikäisten lasten liikennekasvatuksessa olennaista on turvallisten toimintamallien opettaminen ja juurruttaminen sekä asenteisiin vaikuttaminen. Toimivaa liikennekasvatusta on suunnitelmallinen, johdonmukainen ja säännöllinen käytännönläheinen harjoittelu, joka sisältää toimimista oikeassa liikenneympäristössä (esim Dragutinovic & Twisk, 2006; Schwebel ym., 2014; Thomson, 1996). Liikenteessä

kulkiessa lasten huomion kiinnittäminen olennaisiin kohtiin liikenneympäristössä ja keskustelut kohdatuista liikennetilanteista ovat hyödyllisiä (esim Tolmie ym., 2005; Morrongiello & Barton, 2009). Lasten on mahdollisuuksien mukaan hyvä antaa toimia itse aikuisen seurattuna vierestä ohjaten turvalliseen toimintaan (Barton ym., 2007).

Todellisessa liikenneympäristössä tapahtuvan harjoittelun lisäksi myös erilaiset videot ja digitaaliset harjoitusohjelmat voivat olla hyödyllisiä turvallisen liikennekäyttämisen harjoittelussa, mutta niiden vaikuttavuudesta tarvitaan vielä lisää näyttöä (Schwebel ym., 2014). Erilaiset sisätiloissa hyödynnettävät liikennekasvatusmateriaalit tukevat harjoittelua. On hyvä muistaa, että alle kouluikäisille lapsille voi olla vielä vaikeaa muistaa monimutkaisia liikennesääntöjä ja niihin saatetaan suhtautua jyrkästi (Foot ym., 2006). Erityisesti lapset, joilla on erityistarpeita, voivat olla suuremmassa riskissä liikenteessä ja tarvitsevat siten erityistä huomiota liikennekasvatuksen toteuttamisessa (O'Toole & Christie, 2019).

Aikuiset ovat tärkeitä roolimalleja ja esimerkkejä lapsille (Bandura, 1977). Varhaiskasvattajien on tärkeää pyrkiä vaikuttamaan myös lasten huoltajiin, joilla tiedetään olevan suuri vaikutus lasten käyttäytymiseen ja liikenneturvallisuuteen: Useissa tutkimuksissa on esitetty, että riskihakuinen käyttäytyminen ja onnettomuusriski periytyvät vanhemmilta lapsille (esim Ferguson ym., 2001; Miller ym., 2010; Taubman-Ben-Ari ym., 2015). Aikuisten käytös ei siis vaikuta pelkästään lyhyellä aikavälillä siihen, miten lapset käyttäytyvät tällä hetkellä liikenteessä, vaan myös pidemmällä aikavälillä, miten lapset tulevat käyttäytymään tulevaisuudessa aikuisina (Morrongiellon ym., 2008). Vanhempien on esitetty hyötyvän erityisesti käytännönläheisestä ohjauksesta liikennekasvatuksessa (O'Toole & Christie, 2019), johon varhaiskasvattajilla on hyvä mahdollisuus.

Aiemmin ei ole juuri selvitetty varhaiskasvattajien toteuttamaa liikennekasvatusta Suomessa. 2000-luvulta löytyy kaksi opinnäytetyötä, jotka ovat tarkastelleet liikennekasvatusta varhaiskasvatuksessa. Laitamäki-Kuvaja (2016) selvitti, millaista liikennekasvatusta hämeenlinnalaisessa esiopetusryhmässä annettiin. Tulosten mukaan liikennekasvatusta toteutetaan kyllä, mutta se ei ole suunnitelmallista. Sinervuo (2019) opinnäytetyössä todetaan, että kouluikäisten lasten liikennekasvatusmateriaalia on vain vähän. Tässä raportissa selvitettiin alle kouluikäisten lasten kanssa työskentelevien ammattilaisten näkemyksiä ja kokemuksia liikennekasvatuksesta.

2 Menetelmät

2.1 Osallistujat

Kyselyyn kerättiin vastauksia alle kouluikäisten lasten kanssa työskenteleviltä ammattilaisilta ajalla 14.1.–31.3.2021. Kyselyä markkinoitiin Liikenneturvan toimesta esimerkiksi kuntakokouksissa ja sosiaalisessa mediassa. Kyselyyn vastanneiden ja yhteystietonsa jättäneiden keskuudesta arvottiin kymmenen voittajaa, joista jokainen sai 25 lasten heijastinliiviä.

Kyselyyn vastasi 714 alle kouluikäisten lasten kanssa työskentelevää ammattilaista. Osallistujien taustatiedot on esitetty taulukossa 1. Kyselyssä ei kerätty henkilötietoja. Kyselyyn liittyvään arvontaan kerättiin yhteystiedot erillisellä lomakkeella.

2.2 Kyselyn rakenne ja sisältö

Kysely jakaantui neljään eri osa-alueeseen:

1. Näkemykset ja kokemukset liikennekasvatuksesta varhaiskasvatuksessa
2. Yhteistyö huoltajien kanssa
3. Näkemykset ja toiveet liittyen Liikenneturvan toimintaan ja materiaaleihin (tulokset eivät sisälly tähän raporttiin)
4. Taustatiedot

Kysely koostui monivalinta- ja avoimista kysymyksistä. Kyselyssä kysyttiin myös näkemyksiä siitä, miten Liikenneturva voisi tukea ammattilaisten kasvatustyötä parhaiten. Vastauksia näihin kysymyksiin hyödynnetään Liikenneturvan työssä, eikä niitä sisällytetty tähän raporttiin.

2.3 Tulosten analysointi

Tuloksia tarkasteltiin vertailemalla tietyn vastausvaihtoehdon valinneiden prosentuaalisia osuuksia eri kysymysten välillä. Lisäksi joidenkin kysymyksien kohdalla vastausvaihtoehdot muunnettiin numeeriseen muotoon:

- Eri mieltä=1,
- Jokseenkin eri mieltä=2,
- Jokseenkin samaa mieltä=3
- Samaa mieltä=4,

jonka jälkeen tarkasteltiin myös eri kysymysten vastaustenvaihtoehtojen keskiarvoja ja -hajontaa.

Joidenkin kysymysten kohdalla vastausvaihtoehtoja yhdistettiin selkeyden vuoksi niin, että vastaukset ”Eri mieltä” ja ”Jokseenkin eri mieltä” katsottiin viittaavan siihen, että vastaaja on eri mieltä väittämän kanssa. Vastaukset ”Jokseenkin samaa mieltä” ja ”Samaa mieltä” katsottiin viittaavan siihen, että vastaaja on samaa mieltä.

Tuloksia ryhmiteltiin myös vastaajien ammattiryhmän ja työskentelypaikan mukaan. Oletus oli, että näillä taustatekijöillä on vaikutusta näkemyksiin ja kokemuksiin varhaiskasvatuksen liikennekasvatuksesta. Tuloksia analysoitaessa alustavasti huomattiin, että vastaukset kysymyksiin toimipisteen johdon tuesta ja liikennekasvatuksen huomioimisesta yksiköiden omissa varhaiskasvatussuunnitelmissa olivat yhteydessä vastauksiin muissa esitetyissä kysymyksissä. Tämän takia vastauksia eri kysymyksiin analysoitiin myös ristiintaulukoiden niitä kysymysten ”Toimipisteen johto tukee liikennekasvatuksen toteuttamista” ja ”Onko liikennekasvatus huomioitu omassa varhaiskasvatussuunnitelmassanne tai muussa pidempiaikaisessa toimintasuunnitelmassanne?” kanssa. Avointen kysymysten vastauksia ryhmiteltiin niissä korostuneiden teemojen mukaan. Näistä teemoista nostettiin raporttiin muutamia lainauksia vastauksista.

Taulukko 1. Taustatietoja vastaajista (n=714). Vastausvaihtoehdon valinneiden prosentuaalinen osuus kaikista vastaajista. Vastaajien oli mahdollista valita useampi kuin yksi vaihtoehto.

		Prosentuaalinen osuus
Vastaajien ammattiryhmä	Varhaiskasvatuksen opettaja	42,3 %
	Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja	29,8 %
	Perhepäivähoitaja	15,3 %
	Päiväkodin/varhaiskasvatussyksikön johtaja/varajohtaja	5,1 %
	Jokin muu	4,2 %
	Varhaiskasvatuksen sosionomi	2,7 %
Vastaajien työskentelypaikka	Kunnallisessa päiväkodissa	73,5 %
	Perhepäivähoitajana	14,3 %
	Esiopetuksessa	12,5 %
	Yksityisessä päiväkodissa	2,9 %
	Avoimessa varhaiskasvatuksessa (avoin päiväkotitoiminta, puisto- tai kerhotoiminta)	0,1 %
Minkä ikäisten lasten kanssa vastaajat pääasiassa työskentelevät	0–2-vuotiaiden	40,4 %
	3-vuotiaiden	59,7 %
	4-vuotiaiden	56,3 %
	5-vuotiaiden	51,5 %
	6-vuotiaiden	31,3 %
	7-vuotiaiden	7,4 %
Kuinka monta lasta toimipisteessä päivittäin	1–5	13,9 %
	6–10	3,1 %
	11–25	17,4 %
	26–50	18,3 %
	51–100	28,4 %
	yli 100	14,9 %
	muu	3,4 %
Missä maakunnassa työskentelee	Uusimaa	15,4 %
	Päijät-Häme	11,8 %
	Etelä-Pohjanmaa	10,3 %
	Pohjois-Pohjanmaa	9,1 %
	Etelä-Savo	9,0 %
	Kymenlaakso	7,7 %
	Häme	6,6 %
	Etelä-Karjala	6,3 %
	Pirkanmaa	6,2 %
	Keski-Pohjanmaa	3,7 %
	Pohjanmaa	3,2 %
	Muut ¹	9,1 %

¹ Keski-Suomi, Pohjois-Karjala, Kainuu, Lappi, Varsinais-Suomi, Pohjois-Savo, Satakunta, joista jokaisesta vastaajia oli alle 2 %.

3 Tulokset

3.1 Näkemykset liikennekasvatuksesta

Vastaajien näkemyksiä liikennekasvatuksesta kartoitettiin erilaisin väittämin. Tulokset on esitetty taulukossa 2. Väittämästä ”Ryhmässämme toteutetaan liikennekasvatusta suunnitelmallisesti ja pitkäjänteisesti.” samaa mieltä oli vain 11 % vastaajista ja jokseenkin samaa mieltä 35 % (ka=2,44). Väittämän ”Ryhmässämme toteutetaan riittävästi liikennekasvatusta.” kanssa samaa mieltä oli 17 % vastaajista ja jokseenkin samaa mieltä 52 % (ka=2,81). Vastaajista vain alle 15 % oli samaa mieltä, ja vastaajista noin 40 % jokseenkin samaa mieltä siitä, että toimipisteen johto tukee liikennekasvatuksen toteuttamista (ka =2,62). Väittämän ”Liikennekasvatus on tärkeä osa työtäni.” kanssa vähintään jokseenkin samaa mieltä oli 77 % (ka=3,10). Lähes kaikki vastaajat olivat vähintään jokseenkin samaa mieltä siitä, että on tärkeää näyttää omalla toiminnalla esimerkkiä ja että turvallisuutta tukevien asenteiden pohja rakentuu varhaislapsuudessa.

Taulukko 2. Vastaukset kysymykseen ”Mitä mieltä olet seuraavista liikennekasvatusta koskevista väittämistä?”. Tietyn vaihtoehdon valinneiden prosentuaaliset osuudet, keskiarvo ja keskihajonta.

Väittäjä	N	Eri mieltä (1)	Jokseenkin eri mieltä (2)	Jokseenkin samaa mieltä		Keskiarvo (hajonta)
				samaa mieltä (3)	Samaa mieltä (4)	
On tärkeää, että näytän omalla toiminnallani esimerkkiä (esim. käytän heijastinta, pysähdyn punaisiin)	707	0,0 %	0,3 %	5,3 %	93,7 %	3,94 (0,25)
Liikenneturvallisuutta tukevien asenteiden pohja rakentuu varhaislapsuudessa.	704	0,0 %	0,1 %	12,5 %	86,2 %	3,87 (0,34)
Henkilökunnallamme on yhteisesti sovitut toimintatavat, kun liikutaan pihan ulkopuolella, esimerkiksi retkillä.	706	1,4 %	6,7 %	25,6 %	65,4 %	3,56 (0,68)
Liikennekasvatus on tärkeä osa työtäni.	702	4,2 %	17,8 %	40,6 %	36,0 %	3,10 (0,84)
Ryhmässämme toteutetaan riittävästi liikennekasvatusta	710	4,4 %	26,5 %	52,2 %	16,6 %	2,81 (0,76)
Ryhmässämme toteutetaan lapsille mielekäästä ja kiinnostavaa liikennekasvatusta.	709	4,9 %	30,6 %	48,7 %	15,3 %	2,75 (0,77)
Toimipisteen johto tukee liikennekasvatuksen toteuttamista.	704	9,0 %	34,4 %	40,6 %	14,9 %	2,62 (0,85)
Ryhmässämme toteutetaan liikennekasvatusta suunnitelmallisesti ja pitkäjänteisesti.	708	12,6 %	40,9 %	35,3 %	10,7 %	2,44 (0,85)
Lapset ovat mukana suunnittelemassa liikennekasvatukseen liittyviä teemapäiviä tai opetustuokioita.	707	27,9 %	48,9 %	19,0 %	3,5 %	1,98 (0,78)

3.1.1 Näkemykset liikennekasvatuksesta suhteessa ammattiryhmään ja työskentelypaikkaan

Näkemyksiä liikennekasvatuksesta (taulukossa 2 esitetyt väittämät) tarkasteltiin vastaajan ammattiryhmän ja työskentelypaikan suhteen. Keskeiset tulokset on esitetty taulukossa 3 tummennettuna ja tulokset kokonaisuudessaan liitteessä 1. Vastaajista vain 19 oli sosionomeja ja vain 21 oli yksityisessä päiväkodissa töissä, joka heikentää vertailun luotettavuutta näihin ryhmiin.

Vastausten perusteella perhepäivähoitajista suurempi osa piti liikennekasvatusta tärkeänä osana työtään verrattuna muihin ammattiryhmiin. Lisäksi heidän lapsiryhmissään toteutettiin liikennekasvatusta useammin suunnitelmallisesti ja pitkäjänteisesti sekä sitä pidettiin lapsille mielekkäänä ja kiinnostavana.

Kunnallisissa päiväkodeissa työskentelevät vaikuttivat eroavan muissa työskentelypaikoissa työskentelevistä liikennekasvatukseen liittyvien näkemysten suhteen. Kunnallisissa päiväkodeissa työskentelevät kokivat harvemmin, että liikennekasvatus on tärkeä osa työtä sekä sitä toteutetaan suunnitelmallisesti ja riittävästi.

Tulosten perusteella johtajat itse näkivät muita ammattiryhmiä useammin, että johto tukee liikennekasvatuksen toteuttamista. Työskentelypaikoista yksityisessä päiväkodissa johdon nähtiin useammin tukevan liikennekasvatuksen toteuttamista.

Taulukko 3. Näkemykset liikennekasvatuksesta. Prosentuaalinen osuus vastaajista, jotka olivat samaa tai jokseenkin samaa mieltä tietyistä väittämistä ammattiryhmittäin ja työskentelypaikan mukaan.

	Ammattiryhmä					Työskentelypaikka			
	Lasten- hoitaja (n=212)	Opettaja (n=301)	Sosio- nomi (n=19)	Johtaja/ vara- johtaja (n=36)	Perhe- päivä- hoitaja (n=109)	Yksityinen päiväkoti (n=21)	Kunnallinen päiväkoti (n=523)	Esi- opetus (n=89)	Perhe- päivähoito (n=102)
Liikennekasvatus on tärkeä osa työtäni.	75,9 %	73,1 %	52,6 %	69,4 %	97,2 %	81,0 %	71,1 %	80,9 %	97,1 %
Ryhmässämme toteutetaan riittävästi liikennekasvatusta	65,1 %	65,4 %	57,9 %	61,1 %	89,9 %	76,2 %	62,9 %	70,8 %	88,2 %
Ryhmässämme toteutetaan lapsille mielekästä ja kiinnostavaa liikennekasvatusta.	57,5 %	61,5 %	42,1 %	63,9 %	85,3 %	61,9 %	57,2 %	68,5 %	85,3 %
Toimipisteen johto tukee liikennekasvatuksen toteuttamista.	52,4 %	55,1 %	63,2 %	77,8 %	54,1 %	81,0 %	53,0 %	61,8 %	54,9 %
Ryhmässämme toteutetaan liikennekasvatusta suunnitelmallisesti ja pitkäjänteisesti.	42,5 %	38,9 %	47,4 %	44,4 %	73,4 %	61,9 %	38,4 %	43,8 %	75,5 %

3.1.2 Näkemykset liikennekasvatuksesta suhteessa johdon tukeen

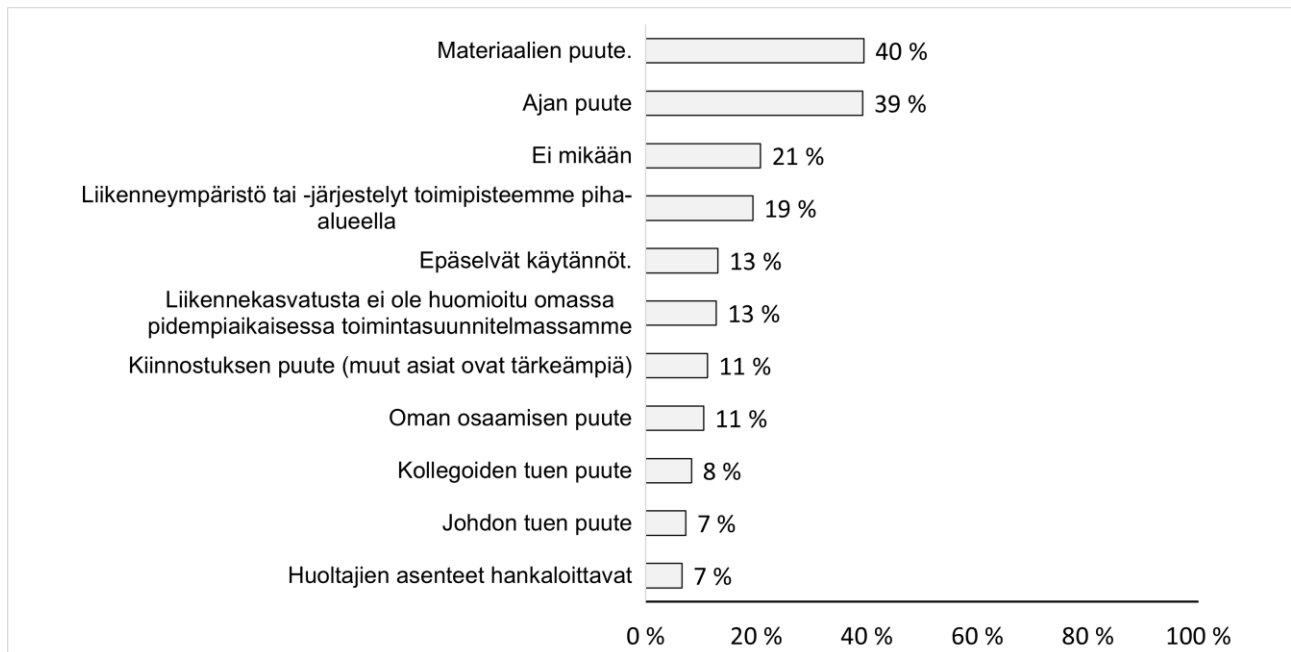
Alustavan analyysin perusteella vastauksilla väittämään koskien toimipisteen johdon tukea vaikutti olevan yhteys muiden liikennekasvatusväittämien vastauksiin (taulukossa 2 esitetyt väittämät). Tätä tarkasteltiin tarkemmin ristiintaulukoimalla väittämä ”Toimipisteen johto tukee liikennekasvatuksen toteuttamista” muiden liikennekasvatusväittämien kanssa. Tulokset on esitetty kuvassa 1. Tulosten perusteella liikennekasvatus koetaan useammin tärkeäksi osaksi työtä sekä ryhmässä toteutetaan useammin riittävästi, suunnitelmallisesti ja pitkäjänteisesti liikennekasvatusta, kun takana on toimipisteen johdon tuki. Lisäksi tällöin vastattiin useammin, että lapset ovat mukana suunnittelemassa opetusta sekä toteutettu liikennekasvatus on lapsille mielekästä ja kiinnostavaa.



Kuva 1. Prosentuaalinen osuus vastaajista, jotka olivat samaa tai jokseenkin samaa mieltä esitetyistä liikennekasvatuksen väittämistä jaoteltuna sen mukaan olivatko he vastanneet, että toimipisteen johto tukee vai ei tue liikennekasvatuksen toteuttamista. Toimipisteen johdon katsottiin tukevan liikennekasvatuksen toteuttamista, jos vastaajan vastaus väittämään ” Toimipisteen johto tukee liikennekasvatuksen toteuttamista” oli ”Jokseenkin samaa mieltä” tai ”Samaa mieltä”.

3.1.3 Millaisten tekijöiden koetaan hankaloittavan liikennekasvatuksen toteuttamista

Kyselyssä tavoitteena oli selvittää, millaisten tekijöiden nähdään hankaloittavan liikennekasvatuksen toteuttamista. Kuvassa 2 on esitetty prosentuaalinen osuus vastaajista, jotka valitsivat tietyn hankaloittavan tekijän. Kuvasta 2 näkee, että materiaalien ja ajan puute koettiin olevan yleisimmät liikennekasvatuksen toteuttamista haittaavat tekijät. Noin joka viides vastaaja ei nähnyt mitään tekijää liikennekasvatusta haittaavaksi.



Kuva 2. Tietyn liikennekasvatuksen toteuttamista hankaloittavan tekijän valinneiden prosentuaalinen osuus kaikista vastaajista. Vastaajien oli mahdollista valita useampi tekijä.

Kysymykseen ”Mitkä tekijät vaikeuttavat liikennekasvatuksen toteuttamista?” oli mahdollista vastata myös avoimesti ja kertoa muista haittaavista tekijöistä. Vastaajista noin 11 % vastasi kysymykseen. Vastaajista noin joka viides kertoi, että lasten nuori ikä, lapsiryhmän ikäjakauma tai koko hankaloittavat liikennekasvatuksen toteuttamista. Lainauksia vastauksista:

Lasten ikä: 3-vuotiaita 14 ja 2-vuotiaita 4, liikkuminen päiväkodin pihan ulkopuolella on haastavaa ja normaalilla henkilöstömäärällä useimmiten mahdotonta.

Teemme liikennekasvatusta kyllä retkillä ym. mutta muutoin toteutus vaikeampaa lasten iän/kehitystasosta johtuen.

Lapsiryhmän koko ja tuentarpeet suhteessa henkilöstöön.

Pelko liikkua päiväkodin alueen ulkopuolella, joko henkilökunnan riittävyyden, haastavasti käyttäytyvien lasten tai negatiivisen julkisuuden pelko.

Koronapandemian liikennekasvatusta haittaavaksi tekijäksi mainitsi muutama. Lainauksia vastauksista:

Korona-aikana vähemmän retkiä koska monet kohteet kiinni. Tänä vuonna ryhmän rakenne sellainen, että retket haastavia toteuttaa (turvallisuusnäkökulma!)

Koronan takia "Turvaa tenaville" -tapahtuma peruttiin, ja siihen liittyviä liikenne- ja turvallisuusteemoja on jäänyt toteuttamatta - lipsunut! Tämä kysely esim.on jo hyvä juttu, muistuttamaan asian tärkeydestä.

Useat vastauksista tarkensivat monivalintavastausta liittyen esimerkiksi suunnitelmallisuuden ja/tai materiaalien puutteeseen, yhteistyöhön vanhempien kanssa tai ajan puutteeseen. Lainauksia vastauksista:

Vanhempien asenteet mitätöivät meidän opetukset ja ohjeet.

Osittain fyysisen materiaalien puute ja sitä kautta ajanpuute uuden suunnittelussa / valmistelussa.

Saamenkieliset materiaalit ja videot puuttuvat.

Varhaiskasvatussuunnitelma sisältää paljon eri osa alueita. Ei tahdo aika riittää kaikkien toteuttamiseen sekä niiden suunnitteluun. Arkisessa toiminnassa liikennekasvatusta toteutetaan koko ajan oman esimerkin ja yhteisten toimintamallien kautta.

3.1.3.1 Näkemykset liikennekasvatuksen toteuttamista heikentävistä tekijöistä suhteessa ammattiryhmään ja työskentelypaikkaan

Keskeiset tulokset koskien liikennekasvatuksen toteuttamista hankaloittavia tekijöitä ammattiryhmittäin ja työskentelypaikan mukaan jaoteltuna on esitetty taulukossa 4 tummennettuna. Tulokset kokonaisuudessaan liikennekasvatuksen toteuttamista heikentävistä tekijöistä suhteessa ammattiryhmään ja työskentelypaikkaan on esitetty liitteessä 2.

Tulosten perusteella perhepäivähoitajat kokivat muita ammattiryhmiä harvemmin, että ajan puute estää liikennekasvatuksen toteuttamista. Sen sijaan ajan puute nähtiin hankaloittavaksi tekijäksi erityisesti kunnallisissa päiväkodeissa ja esiopetuksessa verrattuna perhepäivähoitoon ja yksityisiin päiväkoteihin.

Noin 13 % kunnallisessa päiväkodissa tai perhepäivähoidossa työskentelevistä nosti liikennekasvatuksen toteuttamista haittaavaksi tekijäksi sen, että liikennekasvatusta ei ollut kirjattu omaan pidempiaikaiseen toimintasuunnitelmaan.

Kiinnostuksen puute oli vain 1 %:lla perhepäivähoitajista liikennekasvatuksen toteuttamista heikentävä tekijä. Varhaiskasvatuksen opettajista kiinnostuksen puute oli heikentävä tekijä lähes 17 %:lla.

Taulukko 4. Näkemykset liikennekasvatuksen toteuttamista heikentävistä tekijöistä. Prosentuaalinen osuus vastaajista, jotka olivat samaa tai jokseenkin samaa mieltä tietyistä väittämistä ammattiryhmittäin ja työskentelypaikan mukaan.

	Ammattiryhmä					Työskentelypaikka			
	Lasten- hoitaja (n=212)	Opettaja (n=301)	Sosio- nomi (n=19)	Johtaja/ vara- johtaja (n=36)	Perhe- päivä- hoitaja (n=109)	Yksityinen päiväkoti (n=21)	Kunnallinen päiväkoti (n=523)	Esi- opetus (n=89)	Perhe- päivähoito (n=102)
Ajan puute	41,5 %	43,5 %	42,1 %	38,9 %	20,2 %	28,6 %	43,2 %	41,6 %	16,7 %
Epäselvät käytännöt	14,6%	13,3 %	10,5 %	11,1 %	7,3 %	19,0 %	14,7 %	13,5 %	4,9 %
Liikennekasvatusta ei ole huomioitu pidempiaikaisessa toimintasuunnitelmassamme	11,8 %	13,0 %	15,8 %	11,1 %	12,8 %	4,8 %	13,4 %	6,7 %	12,7 %
Kiinnostuksen puute (muut asiat ovat tärkeämpiä)	9,9 %	16,6 %	10,5 %	11,1 %	0,9 %	14,3 %	14,0 %	7,9 %	1,0 %

3.1.4 Millainen liikennekasvatus koetaan toimivaksi ja lapsia innostavaksi

Vastaajilta kysyttiin avoimena kysymyksenä, millainen liikennekasvatus on heistä toimivaa ja lapsia innostavaa. Noin 59 % kaikista vastaajista vastasi tähän kysymykseen.

Kysymykseen vastanneista noin 70 % kuvasi, että liikennekasvatus, joka on käytännönläheistä ja konkreettista, on toimivaa ja lapsia innostavaa. Oikeassa liikenneympäristössä tapahtuvan harjoittelun mainitsi vastaajista useampi kuin joka kolmas. Esimerkiksi retkien yhteydessä nähtiin hyvä mahdollisuus liikenneteemojen ottamiseen käsittelyyn. Nostoja vastauksista:

Oikeassa ympäristössä tapahtuvaa, tutkivaa ja turvallista liikkumista liikenteessä opetellen turvallisia tapoja. Myös havainnollistaminen selkeästi konkreettisin keinoin mikä on turvallista ja mikä ei. Lisäksi erilaisten leikkien kautta opettelu.

Kokeileva kasvatus! Heijastimien kuvaaminen pimeällä ja valoisalla, lumipenkköjen takaa tielle kurkkimista, kaikki käytännön läheinen toiminta.

Pienten kanssa konkretia: retkillä ihmetellään liikennemerkkejä, suojatietä ylittäessä mietitään yhdessä oikeaa toimintatapaa, kävellään tienreunaa, ihastellaan heijastimia (myös sisällä) yms. Liikennekaupunki, jonka teimme pihalle syksyllä, oli mieluinen kaikenikäisille lapsille.

Liikennekasvatusta on innostavinta ja parasta toteuttaa arjessa liikkumisen yhteydessä autenttisissa tilanteissa. Asioita voi hyvin käsitellä teemoina esim. pimeään aikaan heijastimien käyttö siten, että siihen tulee mukaan lasten ideat motivoivina. Tällöin kasvatusta voi täydentää askarteluin, leikein ym. Perusasioita tulee "painottaa" aina liikenteessä kulkiessa ja huolehtia siitä, että lapset pitävät sovitut säännöt. Varhaiskasvatuksen aikana "selkärankaan" menneet turvalliset käytännöt liikenteessä säilyvät siellä varmaan loppu elämän.

Helposti ymmärrettävä, käytännönläheinen, lasten arkiympäristöön sijoittuva Lapsille toiminnallista materiaalia, jolloin he itse pääsevät toteuttamaan ja ovat silloin paljon kiinnostuneempia aiheesta

Retkien yhteydessä tapahtuva liikennekasvatus. Opitaan samalla kun tehdään ja omaksutaan tavat. Myös ryhmästä nousevat mielenkiinnon kohteet. Eli jos esim. autoleikit in, voi lisätä liikennemerkejä/sääntöjä. Eli aikuisen aktiivista osallistumista lasten leikkeihin.

Vastaajista noin joka viides nosti vastauksessa lisäksi lapsilähtöisyyden, leikit tai pelit. Nostoja vastauksista:

Leikkiin leluja ja materiaaleja, jotka helposti johdattavat pieniin pohdintoihin yhdessä lasten kanssa. Nykylapsia kovasti kiehtovat esim. tabletilla pelattavat pelit eli laadukas sovellus/peli näihin aiheisiin varmasti toimisi hienosti. Miksipä ei jokin lautapeli myös? Pimeään vuodenaikaan kaikenlaiset heijastinleikit olisivat tietysti omiaan esim. heijastimen merkityksen opettamisessa. Itse olen alle 3-vuotiaiden ryhmässä, joten jotakin hyvin helppoa ja konkreettista sinne. Jotain, mitä pääsee itse kokeilemaan ja tutkimaan. Näyttämällä mallia, leikin kautta harjoittelemalla asioita, kokemalla ja tekemällä itse eli konkreettisesti retkillä.

Lasten kanssa yhdessä suunnitellen ja keskustellen. Meillä tarkistetaan heijastimia vaatteissa repuissa, aamun hämärässä ulkoillessa ja pyöräilypäivinä käymme läpi polkupyörän kunnon ja liikennesääntöjä. Retkeillessä mietimme, kuinka kuljemme ja minkälaisia liikennemerkkejä näkyy.

Lasten mielenkiinnon kohteista lähtevää. Arkielämän tilanteissa on helppo kertoa ja myös kysellä lapsilta liikennekasvatukseen liittyviä asioita.

Lapsen mielenkiinnon kohteista lähtevä toiminta on innostavinta. Työskentelen vaskariryhmässä, joten lapset ovat jo sen verran isoja, että heidän kanssaan voi keskustella liikenneturvallisuudesta hyvinkin monipuolisesti. Liikenneturvallisuudesta kertovat satukirjat ovat oikein hyviä herättämään lasten mielenkiinnon ja sitä kautta keskusteluyhteyden. Olemme metsäryhmä, joten liikumme päiväkodin ulkopuolella useampana päivänä viikossa. Tällöin huomioimme autoliikennettä, tienylitystä, kävelytiellä kulkemista jne. Näin opilliset hetket tulevat arkeen ikään kuin huomaamatta. Metsäretkille mennessä kuunnellaan ja lauletaan myös mm. liikennelauluja ja käytämme tietenkin heijastinliivejä. Poliisin ja pelastustoimen vierailut ovat joka vuosi yhtä odotettuja. Näihin teemoihin liittyen on kiva lasten kanssa tehdä erilaisia tehtäviä, kuten värityskuvat ja askartelut.

Useissa vastauksissa toivottiin erilaisia materiaaleja varhaiskasvatuksen tueksi, kuten kirjoja, lauluja, pelejä, kuvia ja askarteluvälineitä. Myös esimerkiksi poliisin ja pelastustoimen vierailu nähtiin lapsia kiinnostavaksi. Nostoja vastauksista:

Kasvattajien tulisi saada erilaisia, monipuolisia materiaaleja. Valmiiksi kootut materiaalipaketit, jotka toimitettaisi päiväkodille, olisi helppointa. Kirjavinkit, videovinkit, askartelut ynnä muut valmiiksi koottuna jossain tietyssä paikassa. Kenties oma pieni työryhmä päiväkodin sisälle? Teemaviikot/teemakuukaudet, nostettaisi asiaa enemmän tapetille. Poliisien ym vierailut ovat aina lapsista parasta.

Runsa liikkuminen liikenteessä samalla keskustellen ja kysellen: "mitäs nyt pitäisi tehdä? Miksi pitäisi tehdä?". Käytännön harjoitukset ryyditetään liikenneleikeillä ja leikkimielisillä kisailuilla (esim. Liikennemerkkeihin tutustuminen)

Lapsia innostava ja mielenkiintoa herättävä. Hauskat laulut liikennesäännöistä. Yhdessä tekeminen ja pohtiminen turvallisesta liikennekäyttäytymisestä.

3.1.5 Erityistä tukea tarvitsevien lasten liikennekasvatus

Vastaajista noin 39 % ilmoitti työskentelevänsä erityislasten kanssa. Heiltä kysyttiin, miten tämä on vaikuttanut liikennekasvatuksen toteuttamiseen.

Vastausten perusteella erityislasten kanssa toimiminen vaatii usein enemmän suunnittelua ja ennakkointia. Esimerkiksi retkille voi olla vaikeampi lähteä, jos aikuisia ei ole riittävästi. Erityislasten kanssa käytettyjen materiaalien tulisi olla riittävän yksinkertaisia ja kuvien käyttö selventää usein asioita.

Nostoja vastauksista:

Silloin kun on ryhmässä erityinen, täytyy olla erittäin valppaana liikuttaessa liikenteessä. Huomio ei voi herpaantua hetkeksikään. Lapsi voi toimia yllättävällä tavalla. Toki muutenkin täytyy olla koko ajan tasalla, kun näiden kulan murujen kanssa liikkuu. Lapsi kun innostuu, voi säännöt unohtua. Mutta koen, että kun liikumme paljon hoitopaikan ympäristössä, lapsi oppii siinä hyvin liikennekäyttäytymistä.

Erityislapset ovat aina aikuisen kädessä kiinni, kun liikumme liikenteessä

Joukossa on aina erityistä tukea tarvitsevia. Tärkeää, että retkillä riittävästi aikuisia valvomassa.

Kuvien käyttö, liikenteessä lapsen turvallisuuden huomioiminen. Aina useampi kasvattaja liikenteessä mukana. Huolellinen suunnittelu ennen liikenteeseen menoa.

Ohjeet oltava lyhyitä ja selkeitä. Liikenteessä liikuttaessa huomioitava tuen tarve.

Vi konkretiserar undervisningen med bilder och saker för att göra saken mer begriplig. I trafiken går en vuxen tillsammans med barnen för att kunna visa och uppmärksamma på olika märken och trafikregler.

Pyörätuoli ja muuten liikuntarajotteiset lapset liikenteessä, mietittävä reittejä heidän kannalta. Talvella retkeilyt vähäisempiä tästä johtuen koko ryhmässä.

3.2 Tietämys liikennekasvatuksen kirjauksista varhaiskasvatussuunnitelmissa ja liikennekasvatuksen rooli omassa suunnitelmassa

Kyselyssä selvitettiin vastaajien tietämystä liikennekasvatuksen kirjauksista valtakunnallisen varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen perusteissa. Lisäksi kysyttiin, onko liikennekasvatus huomioitu oman yksikön varhaiskasvatussuunnitelmassa tai muussa pidempiaikaisessa suunnitelmassa.

Vastanneista 11 % tiesi tarkasti, 73 % tiesi suunnilleen ja 15 % ei tiennyt miten liikennekasvatus on kirjattu valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman tai esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin.

Vastanneista 51 %:lla liikennekasvatus oli huomioitu omassa varhaiskasvatussuunnitelmassa tai muussa pidempiaikaisessa toimintasuunnitelmassa. Vastanneista 21 % kertoi, että liikennekasvatusta ei oltu huomioitu omassa suunnitelmassa ja 26 % ei tiennyt, onko liikennekasvatus huomioitu omassa suunnitelmassa.

3.2.1 Tietämys kirjauksista valtakunnallisissa suunnitelmissa ja liikennekasvatuksen huomioiminen omassa suunnitelmassa suhteessa ammattiryhmään ja työskentelypaikkaan

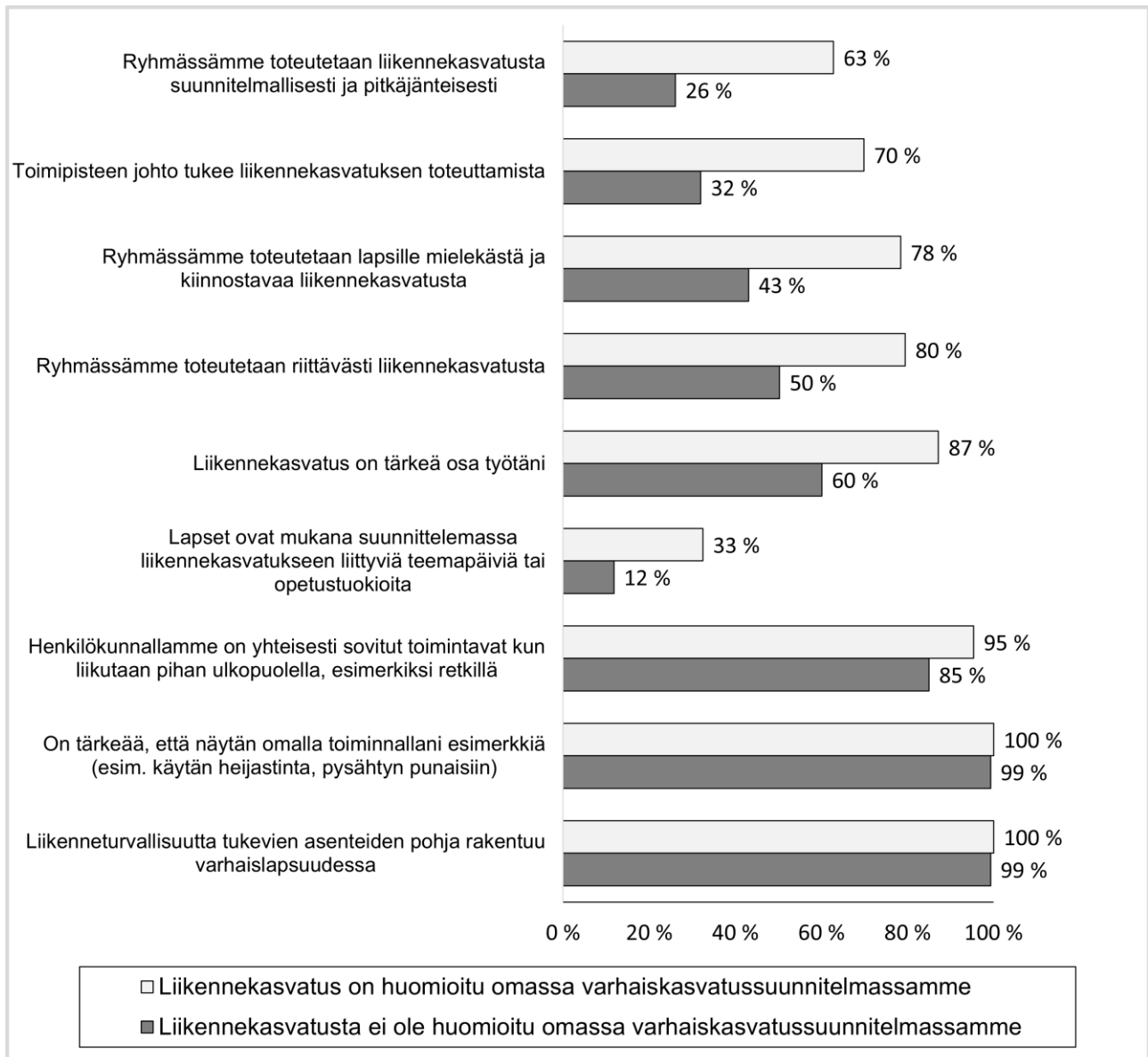
Vastaajien tietämys liikennekasvatuksen kirjauksista ja huomioimisesta suunnitelmissa on esitetty ammattiryhmän ja työskentelypaikan mukaan taulukossa 5. Tulosten perusteella johtajat olivat usein muita ammattiryhmiä tietoisempia siitä, miten liikennekasvatus on kirjattu valtakunnallisiin suunnitelmiin. Heille oli myös tyypillisempää kertoa, että liikennekasvatus on huomioitu omassa varhaiskasvatussuunnitelmassa. Tulokset viittaavat siihen, että varhaiskasvatuksen lastenhoitajat tietävät muita ammattiryhmiä harvemmin, onko liikennekasvatus huomioitu omassa varhaiskasvatussuunnitelmassa. (taulukko 5)

Taulukko 5. Tietämys liikennekasvatuksen huomioimisesta suunnitelmissa ammattiryhmän ja työskentelypaikan mukaan. Tietyn vaihtoehdon valinneiden prosentuaaliset osuudet.

Ammattiryhmä	Tiedätkö, miten liikennekasvatus on kirjattu valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman/ esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin?			Onko liikennekasvatus huomioitu omassa varhaiskasvatussuunnitelmassanne tai muussa pidempiaikaisessa toimintasuunnitelmassanne?		
	En tiedä	Suunnilleen	Tiedän tarkasti	En tiedä	Ei	On
Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja (n=212)	21,7 %	70,3 %	8,0 %	35,8 %	18,4 %	45,8 %
Varhaiskasvatuksen opettaja (n=301)	10,6 %	77,1 %	11,3 %	21,9 %	23,9 %	53,5 %
Varhaiskasvatuksen sosionomi (n=19)	15,8 %	78,9 %	0,0 %	31,6 %	36,8 %	31,6 %
Päiväkodin/varhaiskasvatusyksikön johtaja/varajohtaja (n=36)	2,8 %	66,7 %	30,6 %	13,9 %	11,1 %	75,0 %
Perhepäivähoitaja (n=109)	16,5 %	72,5 %	11,0 %	22,0 %	22,0 %	54,1 %
Työskentelypaikka						
Yksityisessä päiväkodissa (n=21)	14,3 %	76,2 %	9,5 %	19,0 %	19,0 %	61,9 %
Kunnallisessa päiväkodissa (n=523)	15,5 %	72,8 %	10,9 %	28,1 %	22,8 %	48,8 %
Esiopetuksessa (n=89)	4,5 %	80,9 %	14,6 %	20,2 %	15,7 %	64,0 %
Perhepäivähoitajana (n=102)	16,7 %	72,5 %	10,8 %	21,6 %	19,6 %	56,9 %

3.2.2 Näkemykset liikennekasvatuksesta suhteessa liikennekasvatuksen huomioimiseen omassa toimintasuunnitelmassa

Näkemyksiä liikennekasvatuksen toteuttamisesta tarkasteltiin suhteessa siihen, oliko yksikön omassa varhaiskasvatussuunnitelmassa tai muussa pitkäaikaisessa suunnitelmassa huomioitu liikennekasvatus (kuva 4). Tulosten perusteella, kun liikennekasvatus on huomioitu omassa suunnitelmassa, sitä koetaan toteutettavan suunnitelmallisesti, pitkäjänteisesti ja riittävästi. Liikennekasvatuksen nähdään tällöin olevan useammin lapsille mielekästä ja kiinnostavaa sekä lapset ovat useammin mukana suunnittelemassa. Kun liikennekasvatus oli huomioitu omassa suunnitelmassa, takana oli myös useammin johdon tuki. (kuva 4)



Kuva 4. Prosentuaalinen osuus vastaajista, jotka olivat samaa tai jokseenkin samaa mieltä esitetystä väittämästä. Tulokset on jaoteltu sen mukaan, oliko liikennekasvatus huomioitu omassa varhaiskasvatussuunnitelmassa (tai muussa pidempiaikaisessa suunnitelmassa) vai ei ole.

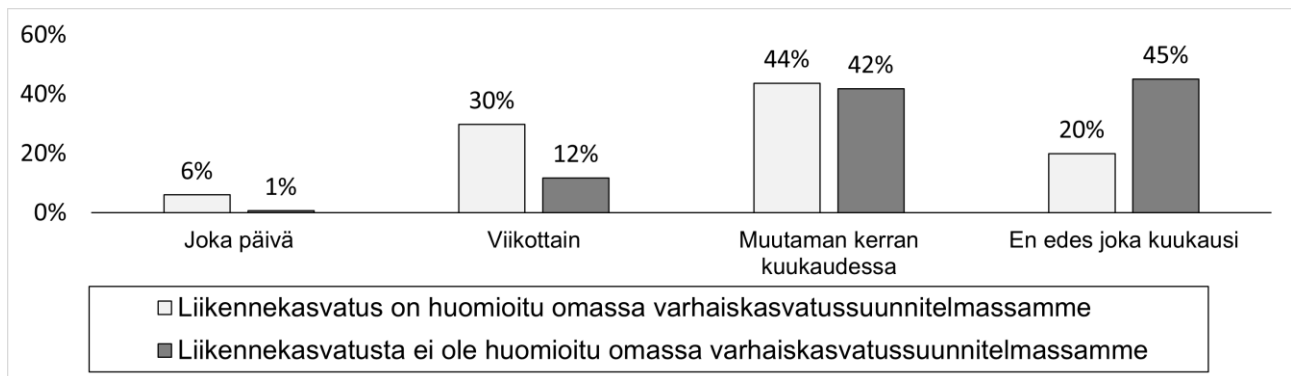
3.3 Kuinka usein liikenneturvallisuusteemoja käsitellään lasten kanssa

Vastaajia pyydettiin arvioimaan, kuinka usein he käsittelevät liikennekasvatusteemoja. Kaikista vastaajista joka päivä liikennekasvatusteemoja käsittelee noin 4 %, viikoittain noin 24 %, muutaman kerran kuukaudessa 42 % ja ei edes joka kuukausi 29 %.

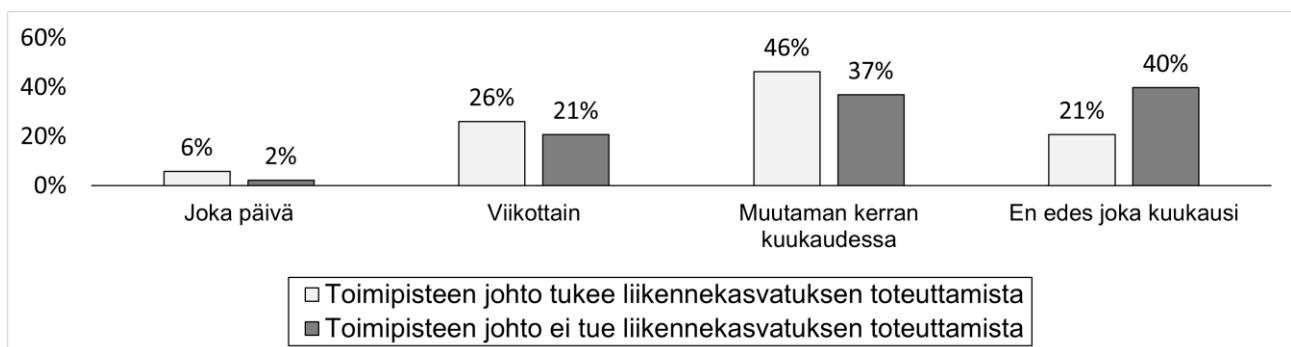
3.3.1 Liikennekasvatusteemojen käsittelyn toistuvuus suhteessa johdon tukeen ja liikennekasvatuksen huomioimiseen omassa toimintasuunnitelmassa

Liikennekasvatusteemojen käsittelyn toistuvuutta tarkasteltiin suhteessa siihen, oliko yksikön omassa varhaiskasvatussuunnitelmassa tai muussa pitkäaikaisessa suunnitelmassa huomioitu liikennekasvatus (kuva 5) tai tukiko toimipisteen johto liikennekasvatuksen toteuttamista (kuva 6).

Tulosten mukaan liikennekasvatusteemoja käsiteltiin useammin, kun liikennekasvatus oli huomioitu omassa varhaiskasvatussuunnitelmassa tai muussa pidempiaikaisessa suunnitelmassa. Lisäksi tulokset viittaavat siihen, että kun johdon koettiin tukevan liikennekasvatuksen toteuttamista, sitä myös toteutettiin useammin.



Kuva 5. Prosentuaalinen osuus vastaajista, jotka valitsivat tietyn vaihtoehdon kysymykseen: "Kuinka usein käsittelet liikennekasvatusteemoja?". Tulokset on jaoteltu sen mukaan, oliko liikennekasvatus huomioitu omassa varhaiskasvatussuunnitelmassa (tai muussa pidempiaikaisessa suunnitelmassa) vai ei oltu.



Kuva 6. Prosentuaalinen osuus vastaajista, jotka valitsivat tietyn vaihtoehdon kysymykseen: "Kuinka usein käsittelet liikennekasvatusteemoja?". Tulokset on jaoteltu sen mukaan, oliko vastaaja vastannut, että toimipisteen johto tukee vai ei tue liikennekasvatuksen toteuttamista. Toimipisteen johdon katsottiin tukevan liikennekasvatuksen toteuttamista, jos vastaajan vastaus väittämään "Toimipisteen johto tukee liikennekasvatuksen toteuttamista" oli "Jokseenkin samaa mieltä" tai "Samaa mieltä".

3.3.2 Liikennekasvatusteemojen käsittelyn toistuvuus suhteessa ammattiryhmään ja työskentelypaikkaan

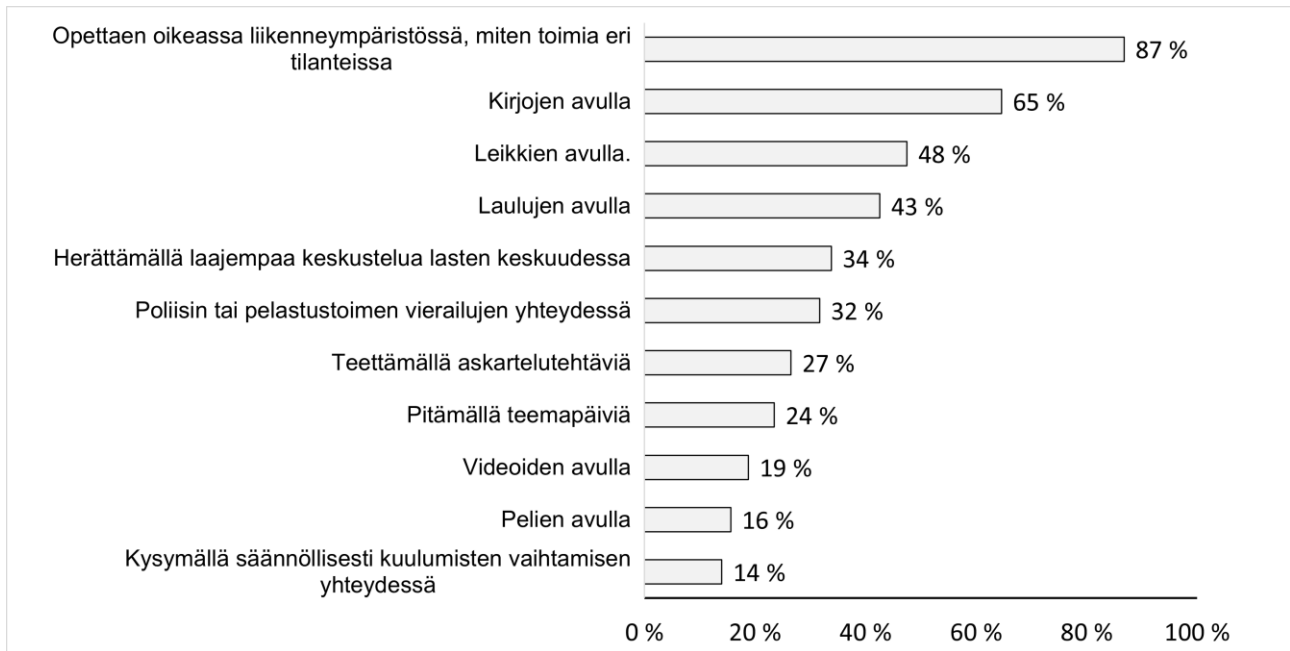
Liikennekasvatusteemojen käsittelyn toistuvuus suhteessa vastaajan ammattiryhmään ja työskentelypaikkaan on esitetty taulukossa 6. Tulosten perusteella perhepäivähoitajat käsittelevät liikennekasvatusteemoja muita ammattiryhmiä useammin ja puolestaan lastenhoitajat muita harvemmin. Tulokset viittaavat siihen, että kunnallisessa päiväkodissa käsitellään liikennekasvatusteemoja muita työskentelypaikkoja harvemmin ja perhepäivähoidossa useammin.

Taulukko 6. Vastaukset kysymykseen ”Arvioi kuinka usein käsittelet liikennekasvatusteemoja?” ammattiryhmän ja työskentelypaikan mukaan jaoteltuna. Tietyn vaihtoehdon valinneiden prosentuaaliset osuudet.

	Ammattiryhmä					Työskentelypaikka			
	Lasten- hoitaja (n=212)	Opettaja (n=301)	Sosio- nomi (n=19)	Johtaja/ vara- johtaja (n=36)	Perhe- päivä- hoitaja (n=109)	Yksityinen päiväkoti (n=21)	Kunnallinen päiväkoti (n=523)	Esi- opetus (n=89)	Perhe- päivähoito (n=102)
Joka päivä	2,8 %	1,3 %	0,0 %	0,0 %	18,3 %	0,0 %	1,0 %	6,7 %	18,6 %
Viikoittain	19,3 %	22,3 %	21,1 %	19,4 %	38,5 %	23,8 %	20,1 %	19,1 %	41,2 %
Muutaman kerran kuukaudessa	37,7 %	47,5 %	47,4 %	58,3 %	29,4 %	52,4 %	44,7 %	47,2 %	26,5 %
En edes joka kuukausi	39,2 %	28,6 %	26,3 %	22,2 %	13,8 %	23,8 %	33,7 %	25,8 %	13,7 %

3.4 Millä tavoin liikenneturvallisuusteemoja käsitellään lasten kanssa

Vastaajilta kysyttiin myös, miten he ovat käsitelleet liikenneturvallisuusteemoja lasten kanssa. Tietyn vaihtoehdon valinneiden prosentuaalinen osuus on esitetty kuvassa 7. Tulosten perusteella tyypillisin tapa käsitellä liikenneturvallisuusteemoja oli opettaa niitä oikeassa liikenneympäristössä (87 % vastaajista). Myös kirjoja (65 % vastaajista), leikkejä (48 % vastaajista) ja lauluja (43 % vastaajista) hyödynnettiin liikenneturvallisuusteemojen käsittelyssä. Tulosten mukaan vain harva vastaajista kysyi lapsilta liikenneturvallisuusteemoista säännöllisesti kuulumisten vaihtamisen yhteydessä (14 % vastaajista).



Kuva 7. Vastaukset kysymykseen: ”Miten olet käsitellyt eri liikenneturvallisuuksia lasten kanssa?”. Prosentuaalinen osuus vastaajista, jotka valitsivat tietyn vaihtoehdon. Vastaajien oli mahdollista valita useampi vaihtoehto kuin yksi.

Vastaajista noin 6 % valitsi kysymyksessä ” Miten olet käsitellyt liikenneturvallisuuksia lasten kanssa?” vaihtoehdon ”Muuten, miten?”. Nämä vastaukset suurimmilta osin täydensivät monivalintojen vastauksia. Niiden lisäksi mainittiin valokuvat, näytelmät, pyöräilytatorata. Lainauksia vastauksista:

Kun kuljetaan retkillä niin kerrataan näitä asioita jatkuvasti ympäristöä havainnoiden (autot, tien ylitys, liikennemerkki, liikennevalot, pyöräilijät yms..)

Keskustelua aiheesta aina sen noustessa esiin lasten arjessa, tarinoissa tms.

Liikennekasvatuksen teemoja käsitellään arjessa aina liikenteessä liikuttaessa.

Olemme kävelleet jokaisen eskarilaisen koti-eskarimatkan läpi.

3.5 Eri liikennekasvatussisältöjen tärkeys

Vastaajia pyydettiin arvioimaan eri liikennekasvatussisältöjen tärkeyttä. Tulokset on esitetty kaikkien vastaajien osalta taulukossa 7. Tulosten perusteella vastaajista vähintään 70 % piti kaikkia esitettyjä liikennekasvatuksen sisältöjä vähintään jokseenkin tärkeinä. Yli 93 % vastanneista näki todella tärkeiksi sisällöiksi tien ylitykseen liittyvät taidot ja pimeällä näkymisen (ka=3,95). Hieman vähemmän tärkeiksi sisällöiksi nähtiin esimerkiksi pyörän hallintataidot (ka=3,08).

Taulukko 7. Vastaukset kysymykseen ”Pisteytä eri liikennekasvatuksen sisältöjä niiden tärkeyden mukaan.” Tietyn vaihtoehdon valinneiden prosentuaaliset osuudet, keskiarvo ja hajonta.

Liikennekasvatuksen sisältö	N	Ei ollenkaan tärkeää (1)	Ei juurikaan tärkeää (2)	Jokseenkin tärkeää (3)	Todella tärkeää (4)	Jokseenkin tai todella tärkeää	Keskiarvo (hajonta)
Pimeällä näkyminen (esim. heijastimet, valot).	701	0,0 %	0,3 %	4,5 %	93,7 %	98 %	3,95 (0,23)
Tien ylitys: perustoimintaohjeet (pysähdy-katso-kuuntele).	706	0,0 %	0,4 %	5,1 %	93,7 %	99 %	3,94 (0,25)
Turvalliset toimintatavat liikenteessä (esim. rauhallisuus, huolellisuus, tarkkaavaisuus).	706	0,0 %	1,7 %	13,5 %	84,0 %	98 %	3,83 (0,42)
Liikenteen ja piha-alueen erosta kertominen (turvallinen leikkialue/tiealue).	705	0,1 %	3,4 %	15,4 %	80,1 %	96 %	3,77 (0,50)
Talvella huomioitavat asiat (esim. liukkaus, turvalliset leikkipaikat, lumiaurat).	706	0,0 %	4,8 %	21,6 %	72,8 %	94 %	3,69 (0,56)
Liikennemerkkien merkitys (esimerkiksi suojatie-merkki)	706	0,6 %	4,4 %	26,7 %	67,6 %	94 %	3,63 (0,60)
Pyöräilyyn liittyvät varusteet (kypärä, pyörän kunto).	704	2,4 %	8,7 %	13,3 %	74,4 %	88 %	3,62 (0,75)
Jalankulkijan ja pyöräilijän paikka liikenteessä.	704	1,0 %	6,3 %	23,5 %	68,1 %	92 %	3,61 (0,65)
Turvallisen reitin suunnittelu.	702	2,2 %	9,7 %	23,3 %	63,3 %	87 %	3,50 (0,76)
Turvaistuimen käyttö.	703	4,2 %	11,4 %	16,7 %	66,4 %	83 %	3,47 (0,86)
Lapsen valmiudet pyytää ja hakea apua tarvittaessa liikenteessä.	704	2,2 %	10,8 %	26,1 %	59,7 %	86 %	3,45 (0,78)
Kuljettajan keskittymisen mahdollistaminen (esim ei riehuta autossa).	703	3,5 %	9,7 %	28,2 %	57,3 %	86 %	3,41 (0,81)
Pyörän hallintataidot.	704	6,3 %	19,7 %	32,6 %	40,3 %	73 %	3,08 (0,93)

3.6 Näkemykset yhteistyöstä huoltajien kanssa

Tuloksia vastaajien näkemyksestä huoltajien kanssa tehtävästä yhteistyöstä on esitetty taulukossa 8.

Tulosten perusteella lähes kaikki vastanneet kokivat liikennekasvatuksen tehokkaimmaksi, kun se tapahtuu yhteistyössä kodin ja lasten kanssa toimivien ammattilaisten välillä. Noin joka viides vastanneista koki, että huoltajien mielestä toimipisteen ei tule puuttua perheen tapaan toimia liikenteessä. Noin 30 % vastanneista koki, että toimipisteessä viestitään huoltajille liikenneturvallisuudesta säännöllisesti.

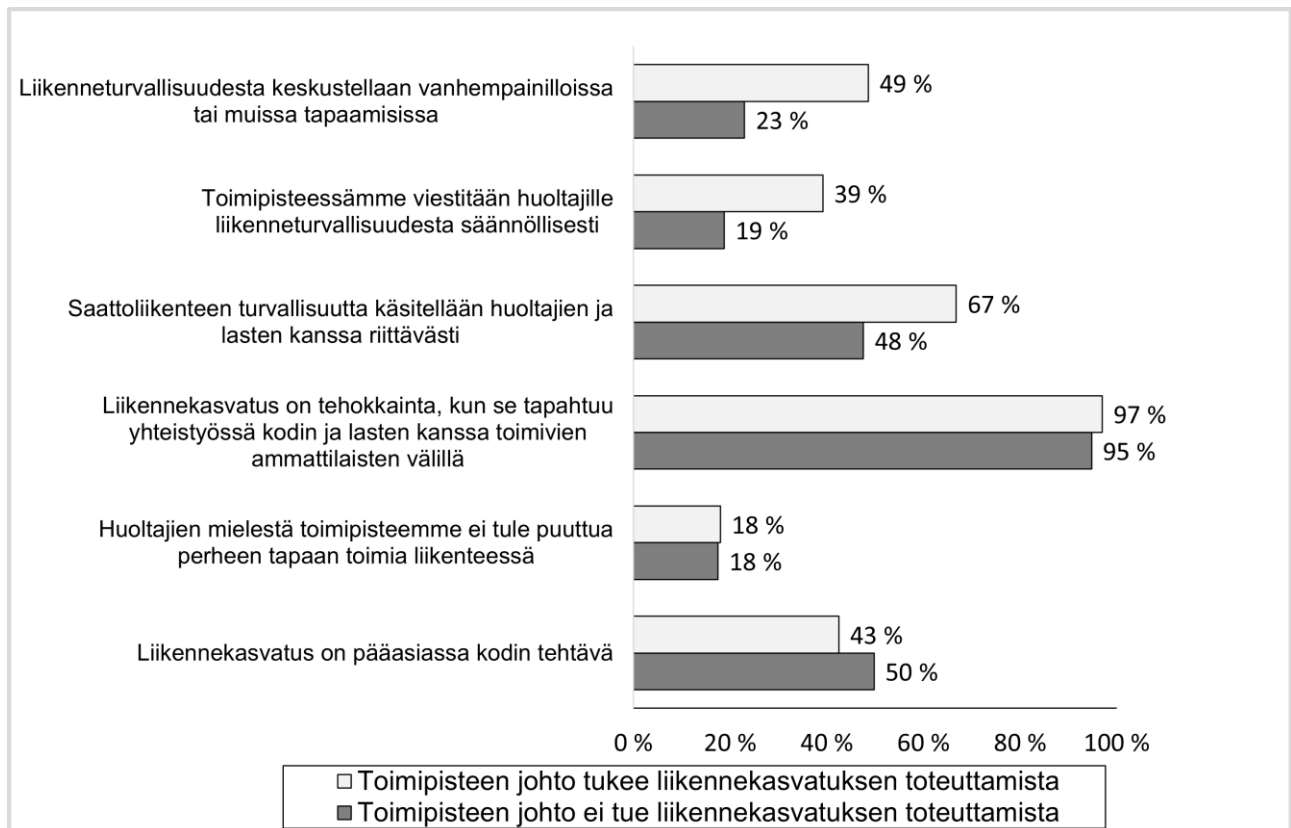
Taulukko 8. Vastaukset kysymykseen ”Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä koskien huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä?”. Tietyn vaihtoehdon valinneiden prosentuaaliset osuudet, keskiarvo ja hajonta.

Väittämä	N	Eri mieltä (1)	Jokseenkin eri mieltä (2)	Jokseenkin	Samaa mieltä (4)	Samaa tai jokseenkin	Keskiarvo (hajonta)
				samaa mieltä (3)		samaa mieltä	
Liikennekasvatus on tehokkainta, kun se tapahtuu yhteistyössä kodin ja lasten kanssa toimivien ammattilaisten välillä.	700	0,6 %	2,1 %	10,0 %	85,7 %	96 %	3,84 (0,46)
Saattoliikenteen turvallisuutta käsitellään huoltajien ja lasten kanssa riittävästi.	705	7,4 %	33,4 %	39,5 %	18,7 %	59 %	2,70 (0,86)
Liikennekasvatus on pääasiassa kodin tehtävä.	706	18,4 %	35,1 %	38,6 %	7,0 %	46 %	2,35 (0,86)
Liikenneturvallisuudesta keskustellaan vanhempainilloissa tai muissa tapaamisissa.	698	21,5 %	39,5 %	27,5 %	9,6 %	37 %	2,26 (0,91)
Toimipisteessämme viestitään huoltajille liikenneturvallisuudesta säännöllisesti.	698	27,0 %	41,2 %	24,3 %	5,6 %	30 %	2,09 (0,86)
Huoltajien mielestä toimipisteemme ei tule puuttua perheen tapaan toimia liikenteessä.	676	42,1 %	35,3 %	14,6 %	2,9 %	18 %	1,77 (0,82)

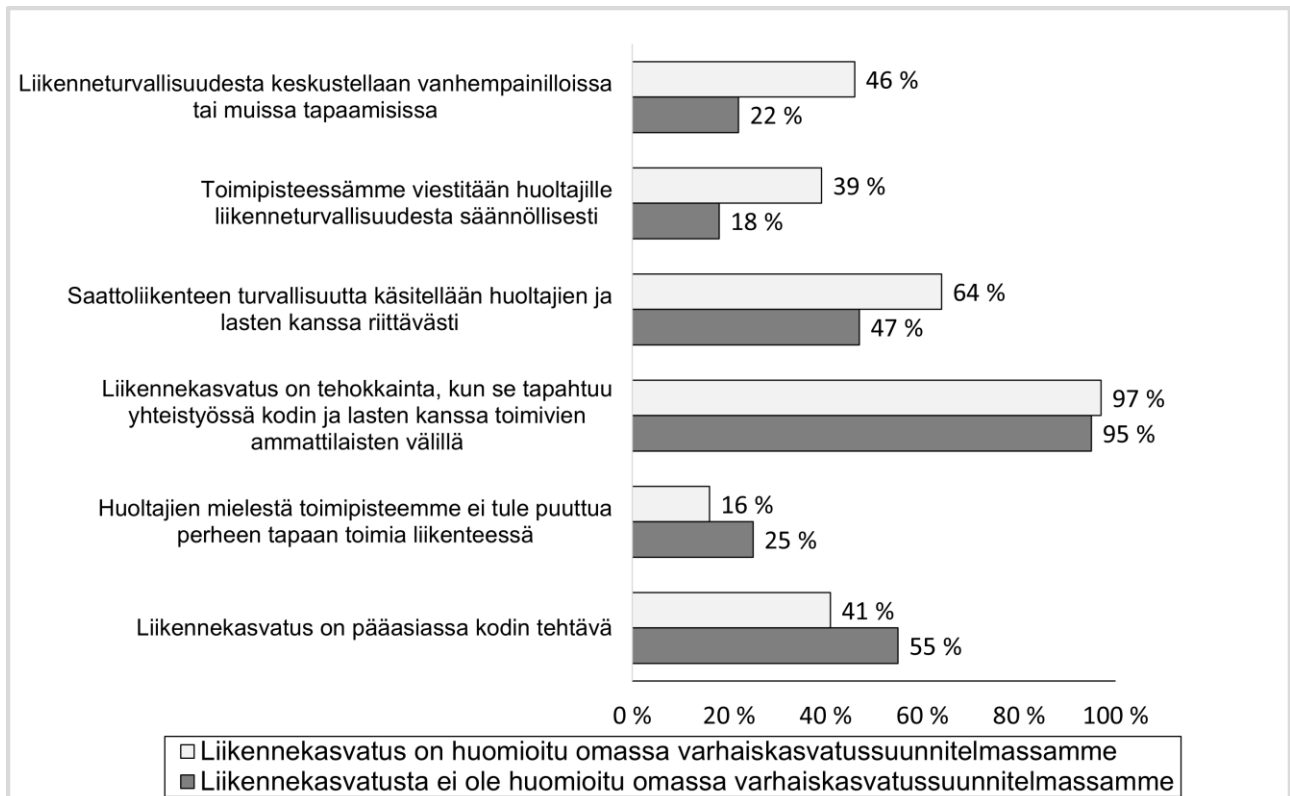
3.6.1 Näkemykset yhteistyöstä huoltajien kanssa suhteessa johdon tukeen ja liikennekasvatuksen huomioimiseen omassa toimintasuunnitelmassa

Näkemyksiä vanhempien kanssa tehtävästä yhteistyöstä suhteutettiin siihen, kokiko vastaaja, että johto tuki liikennekasvatuksen toteuttamista vai ei (kuva 8). Lisäksi vastauksia suhteutettiin siihen, oliko liikennekasvatus huomioitu yksikön varhaiskasvatussuunnitelmassa tai muussa pidempiaikaisessa suunnitelmassa (kuva 9).

Tulosten mukaan, kun johto tukee liikennekasvatuksen toteuttamista tai liikennekasvatus on huomioitu omassa suunnitelmassa, liikenneturvallisuudesta keskustellaan vanhempainilloissa useammin, siitä viestitään huoltajille säännöllisemmin ja lisäksi saattoliikenteen turvallisuutta koetaan käsiteltävän useammin riittävästi. Tulosten mukaan liikennekasvatus koettiin useammin pääasiassa kodin tehtäväksi, kun johto ei tukenut sen toteuttamista tai liikennekasvatusta ei oltu huomioitu omassa suunnitelmassa.



Kuva 8. Prosentuaalinen osuus vastaajista, jotka olivat samaa tai jokseenkin samaa mieltä tietystä väittämästä. Vastaukset ovat jaoteltuna sen mukaan, kokiko vastaaja johdon tukevan liikennekasvatuksen toteuttamista vai ei.



Kuva 9. Prosentuaalinen osuus vastaajista, jotka olivat samaa tai jokseenkin samaa mieltä tietystä väittämästä. Vastaukset ovat jaoteltuna sen mukaan, oliko liikennekasvatus huomioitu omassa varhaiskasvatussuunnitelmassa, tai muussa pidempiaikaisessa toimintasuunnitelmassa, vai ei.

3.6.2 Näkemykset yhteistyöstä huoltajien kanssa suhteessa ammattiryhmään ja työskentelypaikkaan

Näkemyksiä yhteistyöstä huoltajien ammattiryhmittäin ja työskentelypaikan mukaan jaoteltuna on esitetty taulukossa 9. Tulokset viittaavat siihen, että varhaiskasvatuksen lastenhoitajat ja opettajat kokivat useammin, että liikennekasvatus on pääasiassa kodin tehtävä verrattuna perhepäivähoitajiin tai johtajiin. Ammattiryhmästä tai työskentelypaikasta riippumatta liikennekasvatus nähtiin tehokkaimmaksi, kun se tapahtuu yhteistyössä huoltajien kanssa. Perhepäivähoitajat käsittelivät muita ammattiryhmiä useammin saattoliikenteen turvallisuutta huoltajien kanssa. Sosionomit muita useammin vastasivat, että huoltajien mielestä toimipisteemme ei tule puuttua perheen tapaan toimia liikenteessä.

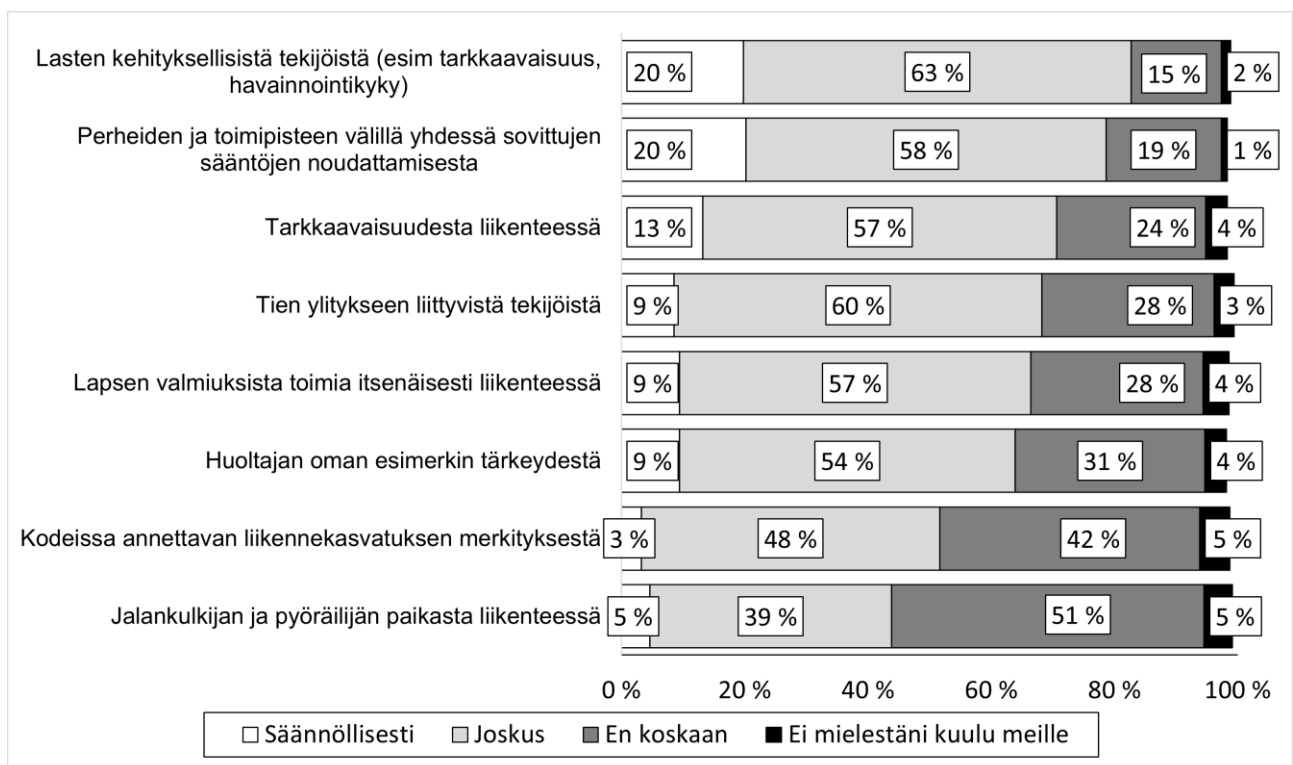
Taulukko 9. Väittämät koskien yhteistyötä vanhempien kanssa. Prosentuaalinen osuus vastaajista, jotka olivat samaa tai jokseenkin samaa mieltä tietyistä väittämistä ammattiryhmittäin ja työskentelypaikan mukaan.

	Ammattiryhmä					Työskentelypaikka			
	Lasten- hoitaja (n=212)	Opettaja (n=301)	Sosio- nomi (n=19)	Johtaja/ vara- johtaja (n=36)	Perhe- päivä- hoitaja (n=109)	Yksityinen päiväkoti (n=21)	Kunnallinen päiväkoti (n=523)	Esi- opetus (n=89)	Perhe- päivähoito (n=102)
Liikennekasvatus on pääasiassa kodin tehtävä.	54,2 %	47,2 %	31,6 %	33,3 %	32,1 %	52,4 %	48,0 %	48,3 %	33,3 %
Liikennekasvatus on tehokkainta, kun se tapahtuu yhteistyössä kodin ja lasten kanssa toimivien ammattilaisten välillä.	95,8 %	95,7 %	94,7 %	94,4 %	97,2 %	100,0 %	95,4 %	98,9 %	97,1 %
Saattoliikenteen turvallisuutta käsitellään huoltajien ja lasten kanssa riittävästi.	60,8 %	51,5 %	57,9 %	58,3 %	71,6 %	66,7 %	54,5 %	53,9 %	73,5 %
Liikenneturvallisuudesta keskustellaan vanhempainilloissa tai muissa tapaamisissa.	36,8 %	33,6 %	31,6 %	47,2 %	42,2 %	57,1 %	34,2 %	41,6 %	42,2 %
Toimipisteessämme viestitään huoltajille liikenneturvallisuudesta säännöllisesti.	32,5 %	24,9 %	26,3 %	33,3 %	34,9 %	38,1 %	27,7 %	32,6 %	34,3 %
Huoltajien mielestä toimipisteemme ei tule puuttua perheen tapaan toimia liikenteessä.	18,4 %	15,6 %	36,8 %	22,2 %	15,6 %	19,0 %	17,8 %	15,7 %	13,7 %

3.7 Huoltajien kanssa käsitellyt liikenneturvallisuusteemat

Vastaajilta kysyttiin, kuinka usein he keskustelevat eri liikennekasvatusteemoista huoltajien kanssa. Tulokset on esitetty kuvassa 10.

Vastaajista vain harvat kokivat, että jokin esitetty asia ei kuuluisi heille ollenkaan (5 % tai alle kaikkien teemojen kohdalla). Kuitenkin huomattavasti useampi ei ollut kuitenkaan keskustellut kyseisestä teemasta huoltajien kanssa koskaan. Yli 30 % vastanneista ei ollut keskustellut huoltajan esimerkin tärkeydestä koskaan ja 42 % ei ollut keskustellut koskaan kodeissa annettavan liikennekasvatuksen merkityksestä. Tulosten perusteella kaikista vastaajista noin joka viides keskustelee lasten kehityksellisistä tekijöistä ja perheiden ja toimipisteen välillä yhdessä sovittujen sääntöjen noudattamisesta säännöllisesti.



Kuva 10. Vastaukset kysymyksiin liittyen huoltajien kanssa käsiteltävistä liikenneturvallisuusteemoista. Tietyn vaihtoehdon valinneiden prosentuaaliset osuudet.

3.7.1 Huoltajien kanssa käsitellyt liikenneturvallisuusteemat suhteessa ammattiryhmään ja työskentelypaikkaan

Keskeiset tulokset huoltajien kanssa käsitellyistä liikenneturvallisuusteemoista suhteessa ammattiryhmään on esitetty taulukossa 10. Tulokset kokonaisuudessaan ja myös työskentelypaikan osalta on esitetty liitteessä 3. Tulosten perusteella perhepäivähoitajat keskustelivat tienylitykseen liittyvistä tekijöistä sekä jalankulkijan ja pyöräilijän paikasta säännöllisimmin verrattuna muihin ammattiryhmiin. Johtajista 31 % keskusteli säännöllisesti perheiden ja toimipisteen välillä sovittujen sääntöjen noudattamisesta säännöllisesti.

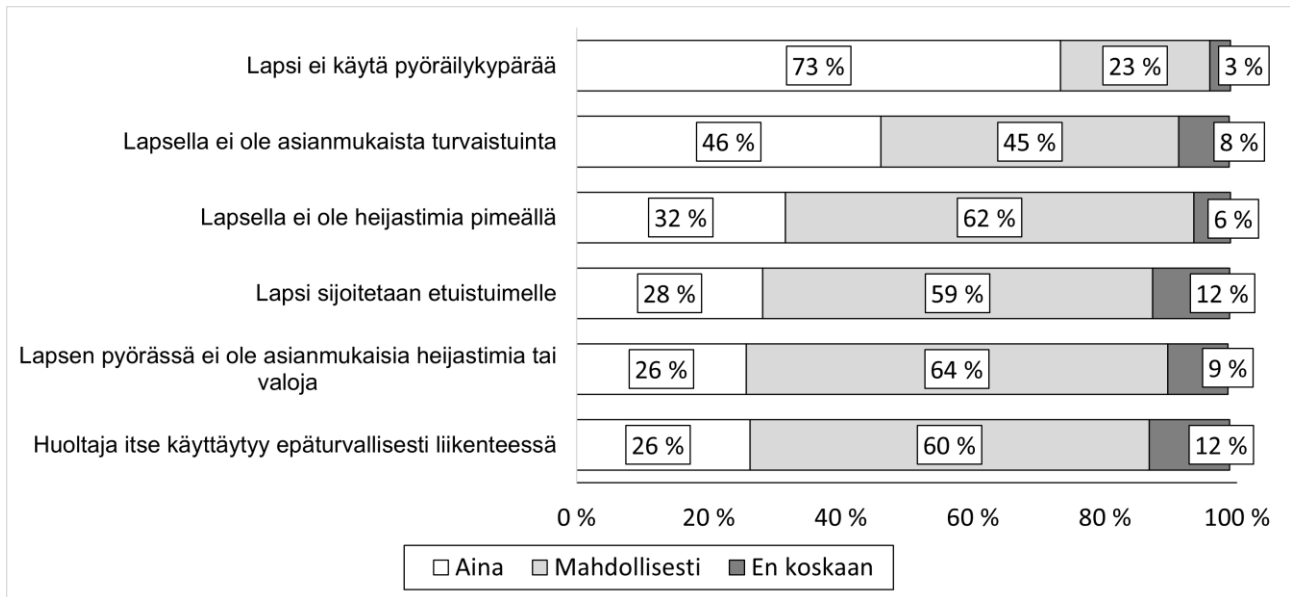
Taulukko 10. Prosentuaalinen osuus vastaajista, jotka valitsivat tietyn vastauksen kysymykseen: ”Oletko keskustellut seuraavista liikenneturvallisuuteen liittyvistä asioista lasten huoltajien kanssa?”. Vastaukset on jaoteltu ammattiryhmittäin. Vastaus ”Joskus” on selkeyden vuoksi jätetty pois.

	Ammattiryhmä				
	Lasten- hoitaja (n=212)	Opettaja (n=301)	Sosionomi (n=19)	Johtaja/ varajohtaja (n=36)	Perhe- päivähoitaja (n=109)
Tien ylitykseen liittyvistä tekijöistä					
Säännöllisesti	5,7 %	6,0 %	5,3 %	8,3 %	21,1 %
En koskaan	34,4 %	30,9 %	31,6 %	16,7 %	13,8 %
Ei mielestäni kuulu meille	3,8 %	3,0 %	10,5 %	2,8 %	1,8 %
Jalankulkijan ja pyöräilijän paikasta liikenteessä					
Säännöllisesti	1,9 %	2,7 %	0 %	5,6 %	14,7 %
En koskaan	54,2 %	57,1 %	52,6 %	44,4 %	33,0 %
Ei mielestäni kuulu meille	4,7 %	4,7 %	10,5 %	2,8 %	4,6 %
Perheiden ja toimipisteen välillä yhdessä sovittujen sääntöjen noudattamisesta					
Säännöllisesti	17,9 %	20,3 %	26,3 %	30,6 %	22,0 %
En koskaan	19,8 %	19,6 %	15,8 %	11,1 %	20,2 %
Ei mielestäni kuulu meille	0 %	1,3 %	5,3 %	0 %	0,9 %

3.8 Millaiset havaitut riskitekijät otetaan puheeksi huoltajien kanssa

Vastaajille esitettiin esimerkkejä riskitilanteista ja kysyttiin, ottaisivatko he asian huoltajan kanssa puheeksi, jos näkisivät sellaisen tapahtuvan. Tulokset on esitetty kuvassa 11.

Tulosten perusteella 73 % ottaisi aina puheeksi, jos näkisi, että lapsella ei ole pyöräilykypärää. 46 % ottaisi aina puheeksi, jos lapsella ei ole asianmukaista istuinta. Vain noin joka neljäs (26 %) ottaisi aina puheeksi, jos näkisi että huoltaja itse käyttäytyy epäturvallisesti liikenteessä tai lapsen pyörässä ei ole asianmukaisia heijastimia tai valoja.



Kuva 11. Vastaukset kysymykseen koskien huoltajien kanssa puheeksi otettavia riskitekijöitä. Tietyn vaihtoehdon valinneiden prosentuaaliset osuudet.

3.8.1 Millaiset havaitut riskitekijät otetaan puheeksi huoltajien kanssa suhteessa ammattiryhmään ja työskentelypaikkaan

Keskeiset tulokset riskitilanteiden puheeksi ottamisesta huoltajien kanssa on esitetty ammattiryhmittäin taulukossa 11. Kaikki tulokset sekä ammattiryhmän että työskentelypaikan mukaan jaoteltuna on esitetty liitteessä 4. Tulokset viittaavat siihen, että johtajat muita ammattiryhmiä harvemmin vastasivat kysymyksiin ”En koskaan”, vaikka toisaalta heille ei ollut juurikaan muita ammattiryhmiä epätyypillisempää vastata ”Aina”. Johtajista yli 8 % ei ottaisi koskaan puheeksi, jos näkisi, että lapsi ei käytä pyöräilykypärää ja 11 %, jos näkisi, että lapsella ei ole asianmukaista turvaistuinta. Noin 14 % johtajista ei koskaan ottaisi huoltajien kanssa puheeksi, jos näkisi, että lapsella ei ole heijastimia pimeällä tai lapsen pyörässä ei ole asianmukaisia heijastimia tai valoja. Lähes 20 % johtajista ei ottaisi koskaan puheeksi, jos näkisi, että huoltaja itse käyttäytyy epäturvallisesti liikenteessä.

Taulukko 11. Prosentuaalinen osuus vastaajista, jotka valitsivat tietyn vastauksen kysymykseen: ”Ottaisitko huoltajan kanssa puheeksi, jos näkisit seuraavat asiat?”. Vastaukset on jaoteltu ammattiryhmittäin.

	Ammattiryhmä				
	Lasten- hoitaja (n=212)	Opettaja (n=301)	Sosionomi (n=19)	Johtaja/ varajohtaja (n=36)	Perhe- päivähoitaja (n=109)
Lapsella ei ole heijastimia pimeällä					
Aina	29,2 %	31,9 %	26,3 %	33,3 %	38,5 %
En koskaan	4,7 %	6,3 %	5,3 %	13,9 %	2,8 %
Lapsen pyörässä ei ole asianmukaisia heijastimia tai valoja					
Aina	21,7 %	26,6 %	15,8 %	22,2 %	32,1 %
En koskaan	9,0 %	9,3 %	5,3 %	13,9 %	8,3 %
Lapsi ei käytä pyöräilykypärää					
Aina	69,8 %	75,7 %	68,4 %	75,0 %	76,1 %
En koskaan	3,3 %	1,7 %	5,3 %	8,3 %	4,6 %
Lapsella ei ole asianmukaista turvaistuinta.					
Aina	42,5 %	43,9 %	63,2 %	58,3 %	52,3 %
En koskaan	5,2 %	9,6 %	0,0 %	11,1 %	8,3 %
Huoltaja itse käyttäytyy epäturvallisesti liikenteessä					
Aina	23,6 %	27,9 %	26,3 %	25,0 %	23,9 %
En koskaan	11,3 %	11,3 %	5,3 %	19,4 %	17,4 %

3.9 Millaiset asiat on koettu haastaviksi ottaa puheeksi huoltajien kanssa ja milloin olisi kaivattu tukea

Vastaajilta kysyttiin avoimella kysymyksellä millaisten asioiden ottamisen puheeksi he kokevat hankalaksi huoltajien kanssa ja milloin he olisivat kaivanneet tukea. Kysymykseen vastasi noin 30 % kaikista vastaajista.

Vastanneista noin joka kolmannen vastaus käsitteli lasten kuljettamista ja turvalaitteita. Lasten nähtiin matkustavan ilman asianmukaista turvalaitetta, etupenkillä tai jopa vanhemman sylissä. Ongelmalliseksi puuttuminen koettiin esimerkiksi silloin, jos vanhemman oma asenne oli haastava. Puuttuminen koettiin myös hankalaksi, jos perheen rahatilanne nähtiin heikoksi. Vanhempien turvallisen kuljettamisen tukemiseksi kaivattiin Liikenneturvalta esimerkiksi valmista materiaalia ja kampanjointia.

Nostoja vastauksista:

Esimerkiksi turvaistuinten käyttö vanhempien autossa, sillä koen sen perheen omaksi asiaksi miten lastaan kuljettaa. Mutta varhaiskasvatuksessa voitaisiin tukea ja kannustaa turvallisimpaan tapaan matkustaa ja kertoa siitä kaikille perheille yhteisesti sovitulla tavalla. Paras olisi, jos liikenneturvallisuus huomioitaisiin myös kaupunkien varhaiskasvatussuunnitelmissa.

Lapsen kuljetus isovanhempien autossa ilman istuinta on tyyppillistä, mutta siitä on hankala sanoa. Yleisesti istuimista olisi hyvä olla tietoa sekä neuvolasta että varhaiskasvatuksesta saatavilla.

Turvaistuimen käyttö lapsella. Kulttuuriset erot vaikeuttavat eikä kalliit istuimet ole välttämättä ensimmäinen asia, minkä perhe hankkii.

On haastavaa ottaa puheeksi esimerkiksi asianmukaisen turvaistuimen puute. Olen tilannut Liikenneturvalta aiheeseen liittyvää materiaalia ja jakanut ryhmässäni jokaiseen perheeseen, mutta silti tuntuu, että asiassa on puutteita. Ehkä Liikenneturva voisi tehdä jonkun näkyvän tempauksen tai kampanjan turvaistuimen tärkeydestä myös lyhyillä päiväkotimatkoilla ja myös esikouluikäisillä lapsilla. Tällaista näkyvän kampanjan avulla aihe olisi helppo ottaa puheeksi päiväkodissa.

Sellaisten asioiden, joita on puitu kerta toisensa jälkeen ja huomaa etteivät huoltajat ota puheesta "opiksi". Ei ole helppo myöskään ottaa puheeksi esim. lasten istumista autossa (miten, missä) koska palautetta on tullut ettei se meille kuulu!

Turvallisuuteen liittyvät hankinnat mm. silloin jos tietää perheen taloudellisen tilanteen olevan erittäin tiukka.

Esim. Turvaistuimien käyttö ja turvallisuus, koska perheiden raha-asiat ja varallisuus on mielestäni arka ja henkilökohtainen aihe.

Yleensäkin toisen toimintapoihin puuttuminen on hankalaa, mutta siihen auttaa valmiit materiaalit, jolloin "valistus" kohdistuu yleisellä tasolla kaikille. Esim. liikenneturvan turvaistuin / mitta -yhdistelmäjuliste on herättänyt mielestäni hyvällä tavalla keskusteluja ja pohdintoja lasten - vanhempien - kasvattajien välille, eteisessä ollessa.

Sellaisten, jotka rikkovat jopa lakia ja ovat vakavia lapsen turvallisuuden kannalta ja aiheutuvat huoltajan välinpitämättömyydestä. Esim. kun lapsi matkustaa lyhyenkin matkan etupenkillä ilman turvavöitä. Tällaisiin asioihin puuttumiseen tarvitsisi selkeää tietämystä itselle, onko kyse lain rikkomisesta vai vaan välinpitämättömyydestä, jotta voisın perustella oman näkemykseni asiasta.

Joissain tilanteissa olisi myös hyvä olla esitteitä esim. turvaistuimista ja tietoa suosituksesta matkustaa selkä menosuuntaan, joiden avulla perheiden tietoisuutta saisi lisättyä.

Noin joka viides vastanneista kertoi, että on vaikea puuttua vanhemman omaan liikennekäyttäytymisen. Ratkaisuksi ehdotettiin konkreettisia esimerkkejä siitä, miten ottaa asiat puheeksi ja sopivaa materiaalia, kuten info-lehtisiä. Nostaja vastauksista:

Ajetaan päiväkodin pihaan lujaa. Ei ajatella, jos joku lapsi juoksee alle, jota ollaan hakemassa.

Vanhempien omaan toimintaan liittyvät asiat ovat aina vaikeita puheeksi otettavia (esim. kypärän käyttö, kännykättä ajaminen tms.).

Huoltajan omaan epäturvalliseen toimintaan liikenteessä on hankala puuttua, koska ko. asia koetaan henkilökohtaiseksi asiaksi. Päivähoidon ulkopuolella em. lapsiin liittyvistä

huomioista keskustellaan lasten kanssa ja siten voi kertoa huoltajille mistä asioista on puhuttu lasten kanssa. Näin viesti saadaan perille ja huoltajat ajattelemaan ko. asioita, mutta suoraan huoltajien kanssa puheeksi ottaminen voi olla haasteellista.

Kaikki neuvominen ja ohjeistus, joka koskee vanhempien toimintaa, on mielestäni hankalaa. Materiaalipaketti, jonka voi vain ojentaa vanhemmalle ja kertoa että näitä asioita olemme päiväkodissa lasten kanssa käsitelleet ja tässä on tärkeää asiaa johon voitte kotona yhdessä tutustua.

Jos palaute kritisoi suoraan vanhemman omaa toimintaa. Tällaisten asioiden puheeksi ottamiseen olisi kiva saada konkreettisia esimerkkejä.

Huoltajan oman toiminnan puheeksi ottaminen on haastavampaa. Tässäkin selkeä opas vihkonen/kuva/infotaulu tms olisi hyvä lisä keskustelun tueksi.

Muutama vastaaja nosti esiin lasten valvontaan liittyvät asiat. He pohtivat kuinka ottaa vanhempien kanssa puheeksi lasten juokseminen valvomatta parkkipaikalle tai puuttua siihen, että vanhempi ei liikenteessä valvo lastaan. Nostoja vastauksista:

Lasten rajattomuus näkyy myös usein esim. päiväkodilta poistuessa vaara tilanteina parkkialueella/autoissa matkustamisessa. Hyvin voisi teemana olla esim. vanhempainillassa.

Jos on jo aiemmin kerrottu huolestuttavista asioista perheelle, eikä puheeksiotosta näytä olevan hyötyä. Toiseksi: Lapsi juoksenteleee tai pyöräilee omin nokkinensa vanhemman tullessa kaukana perässä kännykkää selaten. Yleensäkin kännykän käyttö liikenteessä.

Kun saa jotakin kautta tietoonsa, että lapsi hengailee ympäri lähiötä yksin, vaikka on päiväkotikäinen.

Töihin tullessa huomaa usein, että lapset juoksevat päiväkodille ennen vanhempia ja ylittävät suojatien ilman vanhempia katsomatta sivuilleen. Arvelen, että kaikki vanhemmat eivät näe riskejä liikenteessä (mm. kulttuuritaustansa vuoksi) ja koen asian ottamisen puheeksi hankalaksi vanhempien puutteellisen kielitaidon takia. Vaikeuteen vaikuttaa osaltani myös se, etten ole kasvattaja, vaikka työskentelenkin päiväkodissa.

Kysymykseen vastanneista noin 10 % pohti vastauksessaan vastuuta: tuleeko varhaiskasvatuksen henkilöstön puuttua perheen tapaan toimia päiväkodin aidan ulkopuolella? Moni koki, että huoltajien asioihin ei ole uskallusta, eikä välttämättä aikaakaan puuttua. Nostoja vastauksista:

On epäselvää, mikä on varhaiskasvatuksen rooli puuttua perheen liikenneturvallisuuden toteuttamiseen. Joissain tilanteissa olisi myös hyvä olla esitteitä esim. turvaistuimista ja tietoa suosituksesta matkustaa selkä menosuuntaan, joiden avulla perheiden tietoisuutta saisi lisättyä.

Koen, ettei meillä ole "oikeutta" puuttua siihen, mitä kotona tapahtuu. Asioista on helpompi puhua yleisellä tasolla esimerkiksi vanhempainilloissa (toki koronan takia näitä ei voi nyt järjestää), mutta yksittäisille vanhemmille asioista sanominen on vaikeaa.

Perheen toimintatapoihin puuttuminen on aina hankalaa ja rajan vetäminen siihen, mihin meidän ylipäänsä tulee puuttua ja mitkä asiat ovat perheen omia asioita.

Harvoin liikennekäyttäytymisestä keskustellaan vanhempien kanssa, mutta asiat nousevat esiin silloin kun olemme lasten kanssa keskustelleet niistä päivän aikana. Harvoin tulee siis esiin miten perhe kotona käyttäytyy liikenteessä, eikä se mielestäni ole meidän vastuulla vahtia/puuttua miten he toimivat. Lapsen turvallisuus on meille se tärkein asia ja tietenkin jos olemme siitä huolissaan, otamme asian puheeksi vanhempien kanssa. Mielestäni meidän tehtävä ei ole opettaa vanhemmille liikennekasvatusta vaan lapsille.

4 Johtopäätökset

Varhaiskasvattajat ovat tärkeässä roolissa lasten kasvaessa turvallisiksi tienkäyttäjiksi. Tässä raportissa selvitettiin alle kouluikäisten lasten kanssa työskentelevien ammattilaisten näkemyksiä ja kokemuksia liikennekasvatuksesta.

4.1 Näkemykset ja kokemukset liikennekasvatuksesta

Kyselyyn vastanneista alle kouluikäisten lasten kanssa työskentelevien ammattilaisista suurin osa koki liikennekasvatuksen tärkeäksi osaksi työtään. Aikaisempi tutkimus osoittaa, että aikuiset ovat tärkeitä roolimalleja lapsille liikenteessä (esim. Morrongiellon ym., 2008). Lähes kaikki vastaajat olivat samaa mieltä siitä, että on tärkeää näyttää omalla toiminnallaan lapsille esimerkkiä ja että turvallisuutta tukevien asenteiden pohja rakentuu varhaislapsuudessa.

Vastaajista vain noin joka kymmenes oli samaa mieltä väitteen ” Ryhmässämme toteutetaan liikennekasvatusta suunnitelmallisesti ja pitkäjänteisesti.” kanssa. Jokseenkin samaa mieltä tästä väitteestä oli vastaajista noin 40 %. Vastaajista vain alle 15 % oli samaa mieltä ja noin 40 % jokseenkin samaa mieltä siitä, että toimipisteen johto tukee liikennekasvatuksen toteuttamista. Tulosten perusteella lapset olivat vain harvoin mukana suunnittelemassa liikennekasvatuksen teemapäiviä tai opetustuokioita. Nämä ovat aiheita, joissa varhaiskasvattajia on syytä tukea aiempaa paremmin.

Kun näkemyksiä liikennekasvatuksesta tarkasteltiin vastaajan ammattiryhmän perusteella, vaikuttaa siltä, että perhepäivähoitajista suurempi osa piti liikennekasvatusta tärkeänä osana työtään verrattuna muihin ammattiryhmiin. Lisäksi tulokset viittaavat siihen, että heidän lapsiryhmissään toteutettiin liikennekasvatusta useammin suunnitelmallisesti ja pitkäjänteisesti sekä sitä pidettiin lapsille mielekkäänä ja kiinnostavana. On todennäköistä, että perhepäivähoitajien muihin ammattiryhmiin verrattuna erilainen toimintaympäristö ja pienempi lapsiryhmän koko vaikuttaa tuloksiin. Tulosten perusteella johtajat itse näkivät muita ammattiryhmiä useammin, että johto tukee liikennekasvatuksen toteuttamista.

Kunnallisissa päiväkodeissa työskentelevät vaikuttivat eroavan muissa työskentelypaikoissa työskentelevistä liikennekasvatukseen liittyvien näkemysten suhteen. Kunnallisissa päiväkodeissa työskentelevät kokivat harvemmin, että liikennekasvatus on tärkeä osa työtä sekä sitä toteutetaan suunnitelmallisesti ja riittävästi. Tulee tosin huomioida, että yksityisessä päiväkodissa työskenteli vain 21 vastanneista, joka heikentää vertailun luotettavuutta tähän ryhmään.

Tulokset viittaavat siihen, että toimipisteen johdon tuki vaikuttaa näkemyksiin liikennekasvatuksesta. Vastaajat kokivat liikennekasvatuksen useammin tärkeäksi osaksi työtä sekä sitä toteutettiin useammin riittävästi, suunnitelmallisesti, pitkäjänteisesti ja lapsilähtöisesti, kun takana koettiin olevan toimipisteen johdon tuki.

Tulosten perusteella liikennekasvatuksen toteuttamista koettiin hankaloittavan eniten materiaalien ja ajan puute. Vastausten perusteella perhepäivähoitajat kokivat muita ammattiryhmiä harvemmin, että ajan tai kiinnostuksen puute estää liikennekasvatuksen toteuttamista. Ajan puute nähtiin hankaloittavaksi tekijäksi erityisesti kunnallisissa päiväkodeissa ja esiopetuksessa.

Kaikista vastanneista vain joka kymmenes tiesi tarkasti, miten liikennekasvatus on kirjattu valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman ja esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin. Vastanneista noin puolet kertoi, että liikennekasvatus on huomioitu omassa varhaiskasvatussuunnitelmassa tai muussa pidempiaikaisessa toimintasuunnitelmassa. Tulosten perusteella johtajat olivat muita ammattiryhmiä tietoisempia siitä, miten liikennekasvatus on kirjattu valtakunnallisiin suunnitelmiin ja he myös useammin kertoivat, että liikennekasvatus on huomioitu omassa varhaiskasvatussuunnitelmassa.

Näkemyksiä liikennekasvatuksen toteuttamisesta tarkasteltiin myös suhteessa siihen, oliko yksikön omassa varhaiskasvatussuunnitelmassa tai muussa pitkäaikaisessa suunnitelmassa huomioitu liikennekasvatus. Tulosten perusteella, kun liikennekasvatus oli huomioitu omassa suunnitelmassa, sillä oli myönteisiä vaikutuksia liikennekasvatuksen toteuttamiseen. Tällöin liikennekasvatusta myös käytännössä koettiin toteutettavan suunnitelmallisesti, pitkäjänteisesti ja riittävästi. Vastaajat kokivat myös, että kun liikennekasvatus oli huomioitu omassa suunnitelmassa, se oli myös useammin lapsille mielekästä ja kiinnostavaa.

Vaikuttavan liikennekasvatuksen varmistamiseksi arjessa toistuva ja säännöllinen liikennekasvatus on olennaista. Liikennekasvatusteemoja käsitteli vastaajista vähintään viikoittain useampi kuin joka neljäs. Kuitenkin yli 70 % vastaajista käsitteli liikennekasvatusteemoja vain muutaman kerran kuukaudessa tai harvemmin. Sillä oliko liikennekasvatus huomioitu omassa varhaiskasvatussuunnitelmassa, vaikutti olevan vaikutusta liikennekasvatusteemojen käsittelyn toistuvuuteen: kun liikennekasvatus oli huomioitu omassa suunnitelmassa, liikennekasvatusteemoja käsitteli vastaajista vähintään viikoittain 36 % - ja jos ei oltu, vain 13 %. Lisäksi tulokset viittaavat siihen, että kun johdon koettiin tukevan liikennekasvatuksen toteuttamista, sitä myös toteutettiin useammin.

Tutkimuksissa toimivaksi liikennekasvatukseksi on nostettu käytännönläheinen harjoittelu, joka sisältää toimimista oikeassa liikenneympäristössä (esim Schwebel ym., 2014). Myös tämän kyselyn vastaajat näkivät käytännönläheisyyden ja oikeassa liikenneympäristössä tapahtuva harjoittelun toimivaksi ja lapsia innostavaksi liikennekasvatukseksi. Lisäksi lapsilähtöisyys, leikit ja pelit nähtiin tärkeiksi. Vain harva vastaajista kysyi säännöllisesti liikenneturvallisuusasioista kuulumisten vaihtamisen yhteydessä. Tämä olisi hyvä tapa tuoda säännöllisyyttä ja toistuvuutta arjen liikennekasvatukseen. Monet liikennekasvatussisällöt nähtiin tärkeiksi. Erityisen tärkeinä pidettiin tienylitystaitojen ja turvallisten liikenteen toimintatapojen harjoittelua sekä pimeällä näkymiseen liittyviä sisältöjä.

Aiemman tutkimuksen perusteella erityislasten riski liikenteessä voi olla kohonnut ja he tarvitsevat liikennekasvatuksessa enemmän tukea (O'Toole & Christie, 2019). Kyselyyn vastanneista jopa noin 39 %

työskenteli erityislasten kanssa. Liikenteessä toimimisen erityislasten kanssa nähtiin vaativan usein enemmän suunnittelua ja ennakointia. Erityislasten kanssa käytettyjen liikennekasvatusmateriaalien tulisi olla riittävän yksinkertaisia ja mahdollisimman paljonkuvitusta hyödyntäviä.

4.2 Yhteistyö huoltajien kanssa

Huoltajat ovat tärkeitä roolimalleja lapsilleen. He vaikuttavat lasten asenteiden ja toimintatapojen kehittymiseen olennaisesti (esim. Taubman-Ben-Ari ym., 2015). Pieniin lapsiin kohdistuvassa liikenneturvallisuustyössä on siksi tärkeää pyrkiä vaikuttamaan myös lasten huoltajiin. Tähän varhaiskasvattajilla on hyvä mahdollisuus. Tulosten perusteella lähes kaikki vastanneet kokivat liikennekasvatuksen tehokkaimmaksi, kun se tapahtuu yhteistyössä kodin ja lasten kanssa toimivien ammattilaisten välillä. Noin joka viides vastanneista koki, että huoltajien mielestä toimipisteen ei tule puuttua perheen tapaan toimia liikenteessä. Noin joka kolmas vastanneista ilmoitti, että toimipisteessä viestitään huoltajille liikenneturvallisuudesta säännöllisesti.

Näkemyksiä vanhempien kanssa tehtävästä yhteistyöstä peilattiin siihen, kokiko vastaaja, että johto tuki liikennekasvatuksen toteuttamista tai oliko liikennekasvatus huomioitu yksikön varhaiskasvatussuunnitelmassa tai muussa pidempiaikaisessa suunnitelmassa. Kun johto tuki liikennekasvatuksen toteuttamista ja/tai liikennekasvatus oli huomioitu omassa suunnitelmassa, tulosten mukaan liikenneturvallisuudesta keskusteltiin vanhempainilloissa useammin, siitä viestittiin huoltajille säännöllisesti ja lisäksi saattoliikenteen turvallisuutta koettiin käsiteltävän riittävämmiin.

Tulosten mukaan liikennekasvatus koettiin useammin pääasiassa kodin tehtäväksi, kun johto ei tukenut sen toteuttamista tai liikennekasvatusta ei oltu huomioitu omassa pidempiaikaisessa suunnitelmassa. Tulosten perusteella varhaiskasvatuksen lastenhoitajat ja opettajat kokivat useammin, että liikennekasvatus on pääasiassa kodin tehtävä verrattuna perhepäivähoitajiin ja johtajiin.

Vastaajilta kysyttiin liikenneturvallisuusteemoista, joista he keskustelevat huoltajien kanssa. Vastaajista vain harvat kokivat, että jokin esitetty asia ei kuuluisi heille ollenkaan. Kuitenkin huomattavasti useampi ei ollut kuitenkaan keskustellut kyseisestä teemasta huoltajien kanssa koskaan. Vaikka huoltajan oma esimerkki on tärkeää lapsen asenteiden muodostumisen kannalta, yli 30 % vastanneista ei ollut keskustellut asiasta koskaan. Lähes puolet vastanneista (johtajista 44 %) ei ollut keskustellut koskaan kodeissa annettavan liikennekasvatuksen merkityksestä.

Vastaajilta kysyttiin, ottaisivatko he huoltajien kanssa puheeksi, jos näkisivät erityisiä liikennetietokirjoita. Vastaajista suurin osa ottaisi puheeksi, jos näkisi, että lapsi ei käytä pyöräilykypärää. Noin puolet ottaisi puheeksi, jos näkisi, että lapsella ei ole asianmukaista turvaistuinta. Vain noin neljännes ottaisi puheeksi, jos näkisi huoltajan itsensä käyttäytyvän liikenteessä epäturvallisesti. Erilaisten liikenneteemojen puheeksi ottamisen tueksi toivottiin konkreettisia esimerkkejä siitä, miten ottaa asiat puheeksi ja lisäksi sopivaa materiaalia vanhemmille jaettavaksi.

Alle kouluikäisten lasten kanssa työskentelevät ammattilaiset ovat tärkeässä roolissa lapsen kasvaessa turvalliseksi tienkäyttäjäksi. Heillä on myös mahdollisuus tukea huoltajien liikennekasvatustyötä, jolla on suuri vaikutus erityisesti turvallisten asenteiden kehittymiselle. Suunnitelmallinen, johdonmukainen ja säännöllinen liikennekasvatus parantaa lasten liikenneturvallisuutta. Tämän raportin tuloksia hyödyntämällä voidaan tuottaa entistä laadukkaampia materiaaleja, toimintamalleja ja koulutuksia tukemaan ammattilaisten toteuttamaa liikennekasvatusta varhaiskasvatuksen arjessa. Raportin tulosten perusteella erityisesti toimipisteen johdon tuki ja liikennekasvatuksen huomioiminen yksikön omassa varhaiskasvatussuunnitelmassa, tai muussa pitkäaikaisessa toimintasuunnitelmassa, ovat tärkeitä vaikuttavan liikennekasvatuksen varmistamiseksi.

Lähteet

- Bandura, A. (1977) *Social Learning Theory*. Prentice Hall, Englewood Cliffs, NJ.
- Barton, B., Schwebel, D. & Morrongiello, B. (2007) Brief report: Increasing children's safe pedestrian behaviors through simple skills training. *Journal of Pediatric Psychology*, 32(4), 475–480.
- Burger, K. (2010) How does early childhood care and education affect cognitive development? An international review of the effects of early interventions for children from different social backgrounds. *Early childhood research quarterly*, 25(2), 140–165.
- Dragutinovic, N. & Twisk, D. (2006) The effectiveness of road safety education: A literature review. *SWOV Institute for Road Safety Research*.
- Esiopetuksen opetussuunnitelmien perusteet 2014. Opetushallitus. (<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/esiopetuksen-opetussuunnitelmien-perusteet>, viitattu 30.12.2021)
- Ferguson, S. Williams, A., Chapline, J., Reinfurt, D. & De Leonardis, D. (2001) Relationship of parent driving records to the driving records of their children. *Accident Analysis & Prevention*, 33(2), 229–234.
- Foot, H., Thomson, J., Tolmie, A., Whelan, K., Morrison, S. & Sarvary, P. (2006). Children's understanding of drivers' intentions. *British Journal of Developmental Psychology*, 24(4), 681–700.
- Laitamäki-Kuvaja, S. (2016). Liikennekasvatus Kutalan päiväkodin esiopetusryhmässä: nykytila ja muutostarpeet.
- Miller, G., & Taubman-Ben-Ari, O. (2010). Driving styles among young novice drivers—The contribution of parental driving styles and personal characteristics. *Accident Analysis & Prevention*, 42(2), 558–570.
- Morrongiello, B., Corbett, M., & Bellissimo, A. (2008) "Do as I say, not as I do": family influences on children's safety and risk behaviors. *Health Psychology*, 27(4), 498.
- Morrongiello, B., & Barton, B. (2009) Child pedestrian safety: Parental supervision, modeling behaviors, and beliefs about child pedestrian competence. *Accident Analysis & Prevention*, 41(5), 1040–1046.
- O'Toole, S. & Christie, N. (2019) Educating parents to support children's road safety: A review of the literature. *Transport Reviews*, 39(3), 392–406.
- Schwebel, D., Barton, B., Shen, J., Wells, H., Bogar, A., Heath, G. & McCullough, D. (2014) Systematic review and meta-analysis of behavioral interventions to improve child pedestrian safety. *Journal of Pediatric Psychology*, 39(8), 826–845.
- Schwebel, D. (2019) Why "accidents" are not accidental: Using psychological science to understand and prevent unintentional child injuries. *American Psychologist*, 74(9), 1137.
- Sinervuo, R. (2019). Pöpi-koira liikenteessä: liikennekasvatustuokion järjestäminen rovaniemeläisessä päiväkodissa.
- Taubman–Ben-Ari, O. (2015). Parents' perceptions of the family climate for road safety. *Accident Analysis & Prevention*, 74, 157–161.
- Thomson, J., Tolmie, A., Foot, H. C., & McLaren, B. (1996). Child development and the aims of road safety education. HMSO (1996).

Tolmie, A., Thomson, J., Foot, H., Whelan, K., Morrison, S. & McLaren, B. (2005) The effects of adult guidance and peer discussion on the development of children's representations: Evidence from the training of pedestrian skills. *British Journal of Psychology*, 96(2), 181–204.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018. Opetushallitus. (<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/varhaiskasvatussuunnitelmien-perusteet>, viitattu 30.12.2021)

Zeedyk, M., Wallace, L. & Spry, L. (2002) Stop, look, listen, and think?: What young children really do when crossing the road. *Accident Analysis & Prevention*, 34(1), 43–50.

Liite 1

Näkemykset liikennekasvatuksesta. Prosentuaalinen osuus vastaajista, jotka olivat samaa tai jokseenkin samaa mieltä tietyistä väittämistä ammattiryhmittäin ja työskentelypaikan mukaan.

	Ammattiryhmä					Työskentelypaikka			
	Lasten- hoitaja (n=212)	Opettaja (n=301)	Sosio- nomi (n=19)	Johtaja/ vara- johtaja (n=36)	Perhe- päivä- hoitaja (n=109)	Yksityinen päiväkoti (n=21)	Kunnallinen päiväkoti (n=523)	Esi- opetus (n=89)	Perhe- päivähoito (n=102)
On tärkeää, että näytän omalla toiminnallani esimerkkiä (esim. käytän heijastinta)	99,1 %	99,3 %	100 %	100 %	99,1 %	100 %	99,2 %	100 %	99,0 %
Liikenneturvallisuutta tukevien asenteiden pohja rakentuu varhaislapsuudessa.	98,6 %	100 %	100 %	97,2 %	98,2 %	100 %	99,2 %	98,9 %	98,0 %
Henkilökunnallamme on yhteisesti sovitut toimintatavat, kun liikutaan pihan ulkopuolella, esimerkiksi retkillä.	89,6 %	93,7 %	89,5 %	94,4 %	88,1 %	95,2 %	91,8 %	91,0 %	88,2 %
Liikennekasvatus on tärkeä osa työtäni.	75,9 %	73,1 %	52,6 %	69,4 %	97,2 %	81,0 %	71,1 %	80,9 %	97,1 %
Ryhmässämme toteutetaan riittävästi liikennekasvatusta	65,1 %	65,4 %	57,9 %	61,1 %	89,9 %	76,2 %	62,9 %	70,8 %	88,2 %
Ryhmässämme toteutetaan lapsille mielekästä ja kiinnostavaa liikennekasvatusta.	57,5 %	61,5 %	42,1 %	63,9 %	85,3 %	61,9 %	57,2 %	68,5 %	85,3 %
Toimipisteen johto tukee liikennekasvatuksen toteuttamista.	52,4 %	55,1 %	63,2 %	77,8 %	54,1 %	81,0 %	53,0 %	61,8 %	54,9 %
Ryhmässämme toteutetaan liikennekasvatusta suunnitelmallisesti ja pitkäjänteisesti.	42,5 %	38,9 %	47,4 %	44,4 %	73,4 %	61,9 %	38,4 %	43,8 %	75,5 %
Lapset ovat mukana suunnittelemassa liikennekasvatukseen liittyviä teemapäiviä tai opetustuokioita.	22,6 %	18,9 %	15,8 %	33,3 %	32,1 %	33,3 %	20,5 %	19,1 %	30,4 %

Liite 2

Näkemykset liikennekasvatuksen toteuttamista heikentävistä tekijöistä. Prosentuaalinen osuus vastaajista, jotka olivat samaa tai jokseenkin samaa mieltä tietyistä väittämistä ammattiryhmittäin ja työskentelypaikan mukaan.

	Ammattiryhmä					Työskentelypaikka			
	Lasten- hoitaja (n=212)	Opettaja (n=301)	Sosio- nomi (n=19)	Johtaja/ vara- johtaja (n=36)	Perhe- päivä- hoitaja (n=109)	Yksityinen päiväkoti (n=21)	Kunnallinen päiväkoti (n=523)	Esi- opetus (n=89)	Perhe- päivähoito (n=102)
Ajan puute	41,5 %	43,5 %	42,1 %	38,9 %	20,2 %	28,6 %	43,2 %	41,6 %	16,7 %
Materiaalien puute	38,7 %	41,9 %	36,8 %	33,3 %	44,0 %	47,6 %	40,0 %	38,2 %	46,1 %
Liikenneympäristö tai - järjestelyt toimipisteemme piha-alueella	17,5 %	20,3 %	15,8 %	22,2 %	20,2 %	19,0 %	20,1 %	18,0 %	16,7 %
Epäselvät käytännöt	14,6 %	13,3 %	10,5 %	11,1 %	7,3 %	19,0 %	14,7 %	13,5 %	4,9 %
Liikennekasvatusta ei ole huomioitu pidempiaikaisessa toiminta- suunnitelmassamme	11,8 %	13,0 %	15,8 %	11,1 %	12,8 %	4,8 %	13,4 %	6,7 %	12,7 %
Kiinnostuksen puute (muut asiat ovat tärkeämpiä)	9,9 %	16,6 %	10,5 %	11,1 %	0,9 %	14,3 %	14,0 %	7,9 %	1,0 %
Kollegoiden tuen puute	9,9 %	8,0 %	10,5 %	5,6 %	7,3 %	0,0 %	9,4 %	6,7 %	5,9 %
Oman osaamisen puute	9,4 %	12,6 %	21,1 %	8,3 %	6,4 %	9,5 %	11,7 %	6,7 %	5,9 %
Johdon tuen puute	6,1 %	8,0 %	21,1 %	2,8 %	6,4 %	9,5 %	7,1 %	9,0 %	7,8 %
Huoltajien asenteet hankaloittavat	6,1 %	5,3 %	5,3 %	8,3 %	10,1 %	0,0 %	5,7 %	7,9 %	9,8 %

Liite 3

Prosentuaalinen osuus vastaajista, jotka valitsivat tietyn vastauksen kysymykseen: ”Oletko keskustellut seuraavista liikenneturvallisuuteen liittyvistä asioista lasten huoltajien kanssa?”. Vastaukset on jaoteltu ammattiryhmittäin ja työskentelypaikan mukaan. Kysymyksiin oli myös mahdollista vastata ”Joskus”.

	Ammattiryhmä					Työskentelypaikka			
	Lasten- hoitaja (n=212)	Opettaja (n=301)	Sosio- nomi (n=19)	Johtaja/ vara- johtaja (n=36)	Perhe- päivä- hoitaja (n=109)	Yksityinen päiväkoti (n=21)	Kunnallinen päiväkoti (n=523)	Esi- opetus (n=89)	Perhe- päivähoito (n=102)
Tien ylitykseen liittyvistä tekijöistä									
Säännöllisesti	5,7 %	6,0 %	5,3 %	8,3 %	21,1 %	4,8 %	6,1 %	6,7 %	21,6 %
En koskaan	34,4 %	30,9 %	31,6 %	16,7 %	13,8 %	23,8 %	31,7 %	28,1 %	13,7 %
Ei mielestäni kuulu meille	3,8 %	3,0 %	10,5 %	2,8 %	1,8 %	0 %	3,6 %	1,1 %	2,0 %
Jalankulkijan ja pyöräilijän paikasta liikenteessä									
Säännöllisesti	1,9 %	2,7 %	0 %	5,6 %	14,7 %	4,8 %	2,9 %	2,2 %	13,7 %
En koskaan	54,2 %	57,1 %	52,6 %	44,4 %	33,0 %	57,1 %	55,3 %	51,7 %	30,4 %
Ei mielestäni kuulu meille	4,7 %	4,7 %	10,5 %	2,8 %	4,6 %	4,8 %	5,0 %	1,1 %	4,9 %
Tarkkaavaisuudesta liikenteessä									
Säännöllisesti	10,8 %	10,6 %	10,5 %	16,7 %	24,8 %	14,3 %	10,7 %	11,2 %	26,5 %
En koskaan	26,4 %	25,6 %	31,6 %	19,4 %	18,3 %	23,8 %	26,4 %	20,2 %	17,6 %
Ei mielestäni kuulu meille	3,3 %	3,7 %	10,5 %	2,8 %	2,8 %	0 %	4,0 %	1,1 %	2,9 %
Lasten kehityksellisistä tekijöistä (esim tarkkaavaisuus, havainnointikyky)									
Säännöllisesti	17,0 %	21,6 %	10,5 %	13,9 %	24,8 %	28,6 %	18,2 %	21,3 %	25,5 %
En koskaan	18,9 %	14,3 %	26,3 %	8,3 %	11,0 %	19,0 %	15,9 %	6,7 %	10,8 %
Ei mielestäni kuulu meille	0,9 %	1,7 %	5,3 %	2,8 %	1,8 %	0 %	1,7 %	0 %	2,0 %
Lapsen valmiuksista toimia itsenäisesti liikenteessä									
Säännöllisesti	6,1 %	12,3 %	0 %	13,9 %	8,3 %	14,3 %	9,0 %	16,9 %	8,8 %
En koskaan	28,3 %	29,6 %	42,1 %	8,3 %	31,2 %	33,3 %	28,5 %	10,1 %	30,4 %
Ei mielestäni kuulu meille	2,8 %	3,7 %	15,8 %	5,6 %	7,3 %	4,8 %	3,8 %	1,1 %	8,8 %
Kodeissa annettavan liikennekasvatuksen merkityksestä									
Säännöllisesti	2,4 %	2,3 %	0 %	2,8 %	6,4 %	0 %	2,5 %	5,6 %	5,9 %
En koskaan	45,3 %	45,5 %	52,6 %	44,4 %	31,2 %	52,4 %	45,3 %	38,2 %	30,4 %
Ei mielestäni kuulu meille	5,2 %	3,3 %	5,3 %	5,6 %	8,3 %	0 %	4,4 %	2,2 %	9,8 %
Huoltajan oman esimerkin tärkeydestä									
Säännöllisesti	9,4 %	9,0 %	10,5 %	8,3 %	10,1 %	0 %	9,4 %	10,1 %	11,8 %
En koskaan	34,9 %	32,9 %	31,6 %	13,9 %	26,6 %	38,1 %	31,2 %	29,2 %	25,5 %
Ei mielestäni kuulu meille	3,3 %	3,0 %	5,3 %	8,3 %	2,8 %	9,5 %	3,6 %	3,4 %	2,9 %
Perheiden ja toimipisteen välillä yhdessä sovittujen sääntöjen noudattamisesta									
Säännöllisesti	17,9 %	20,3 %	26,3 %	30,6 %	22,0 %	28,6 %	19,9 %	23,6 %	23,5 %
En koskaan	19,8 %	19,6 %	15,8 %	11,1 %	20,2 %	19,0 %	18,7 %	18,0 %	18,6 %
Ei mielestäni kuulu meille	0 %	1,3 %	5,3 %	0 %	0,9 %	0 %	1,0 %	0 %	2,0 %

Liite 4

Prosentuaalinen osuus vastaajista, jotka valitsivat tietyn vastauksen kysymykseen: ”Ottaisitko huoltajan kanssa puheeksi, jos näkisit seuraavat asiat?”. Vastaukset on jaoteltu ammattiryhmittäin ja työskentelypaikan mukaan.

	Ammattiryhmä					Työskentelypaikka			
	Lasten- hoitaja (n=212)	Opettaja (n=301)	Sosio- nomi (n=19)	Johtaja/ vara- johtaja (n=36)	Perhe- päivä- hoitaja (n=109)	Yksityinen päiväkoti (n=21)	Kunnallinen päiväkoti (n=523)	Esi- opetus (n=89)	Perhe- päivähoito (n=102)
Lapsella ei ole heijastimia pimeällä									
Aina	29,2 %	31,9 %	26,3 %	33,3 %	38,5 %	28,6 %	29,8 %	37,1 %	39,2 %
En koskaan	4,7 %	6,3 %	5,3 %	13,9 %	2,8 %	9,5 %	6,3 %	0,0 %	2,9 %
Lapsen pyörässä ei ole asianmukaisia heijastimia tai valoja									
Aina	21,7 %	26,6 %	15,8 %	22,2 %	32,1 %	19,0 %	24,1 %	29,2 %	35,3 %
En koskaan	9,0 %	9,3 %	5,3 %	13,9 %	8,3 %	14,3 %	9,6 %	6,7 %	8,8 %
Lapsi ei käytä pyöräilykypärää									
Aina	69,8 %	75,7 %	68,4 %	75,0 %	76,1 %	66,7 %	72,8 %	84,3 %	78,4 %
En koskaan	3,3 %	1,7 %	5,3 %	8,3 %	4,6 %	9,5 %	2,7 %	1,1 %	4,9 %
Lapsella ei ole asianmukaista turvaistuinta.									
Aina	42,5 %	43,9 %	63,2 %	58,3 %	52,3 %	52,4 %	45,1 %	37,1 %	55,9 %
En koskaan	5,2 %	9,6 %	0,0 %	11,1 %	8,3 %	4,8 %	7,8 %	11,2 %	6,9 %
Lapsi sijoitetaan etuistuimelle									
Aina	28,8 %	22,9 %	26,3 %	30,6 %	38,5 %	9,5 %	27,7 %	19,1 %	40,2 %
En koskaan	9,0 %	13,0 %	10,5 %	11,1 %	13,8 %	9,5 %	11,7 %	19,1 %	12,7 %
Huoltaja itse käyttäytyy epäturvallisesti liikenteessä									
Aina	23,6 %	27,9 %	26,3 %	25,0 %	23,9 %	23,8 %	26,8 %	29,2 %	22,5 %
En koskaan	11,3 %	11,3 %	5,3 %	19,4 %	17,4 %	9,5 %	11,5 %	14,6 %	16,7 %